

gegužis/may 1976 5

laiškai lietuviams

KO SIEKIA EUCHARISTINIS KONGRESAS	145	Juozas Vaišnys, S.J.
BAŽNYČIOS VADOVYBĖ	148	Br. Krištanavičius, S.J.
MINTIS DIALEKTINIAME ŽAISME (IV)	152	Feliksas Jucevičius
GEORGE BERNARD SHAW	155	J. Venckus, S.J.
NEĮPRASTAS ATSITIKIMAS	158	A. Kelmietis
KOKĮ NORĖČIAU TURĖTI VYRĄ	160	N. Gražulienė
MEILĖ, JOS PSICHOLOGIJA	164	A. A.
MŪSŲ VAIKU RELIGINIS AUKLĖJIMAS	167	Sės. Ona Mikailaitė
LYG NEBŪTŲ RYTOJAUS	169	A. Tyruolis
KALBA	171	J. Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	173	D. ir G. Vakariai
FILMAI	176	Juozas Prunskis
TRUMPAI IŠ VISUR	178	J. Pr.
HORIZONTALAI	180	Algirdas Grigaitis

Šis "Laiškų Lietuviams" numeris iliustruotas Algirdo Grigaičio nuotraukomis, tema – Horizontalai.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published, monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

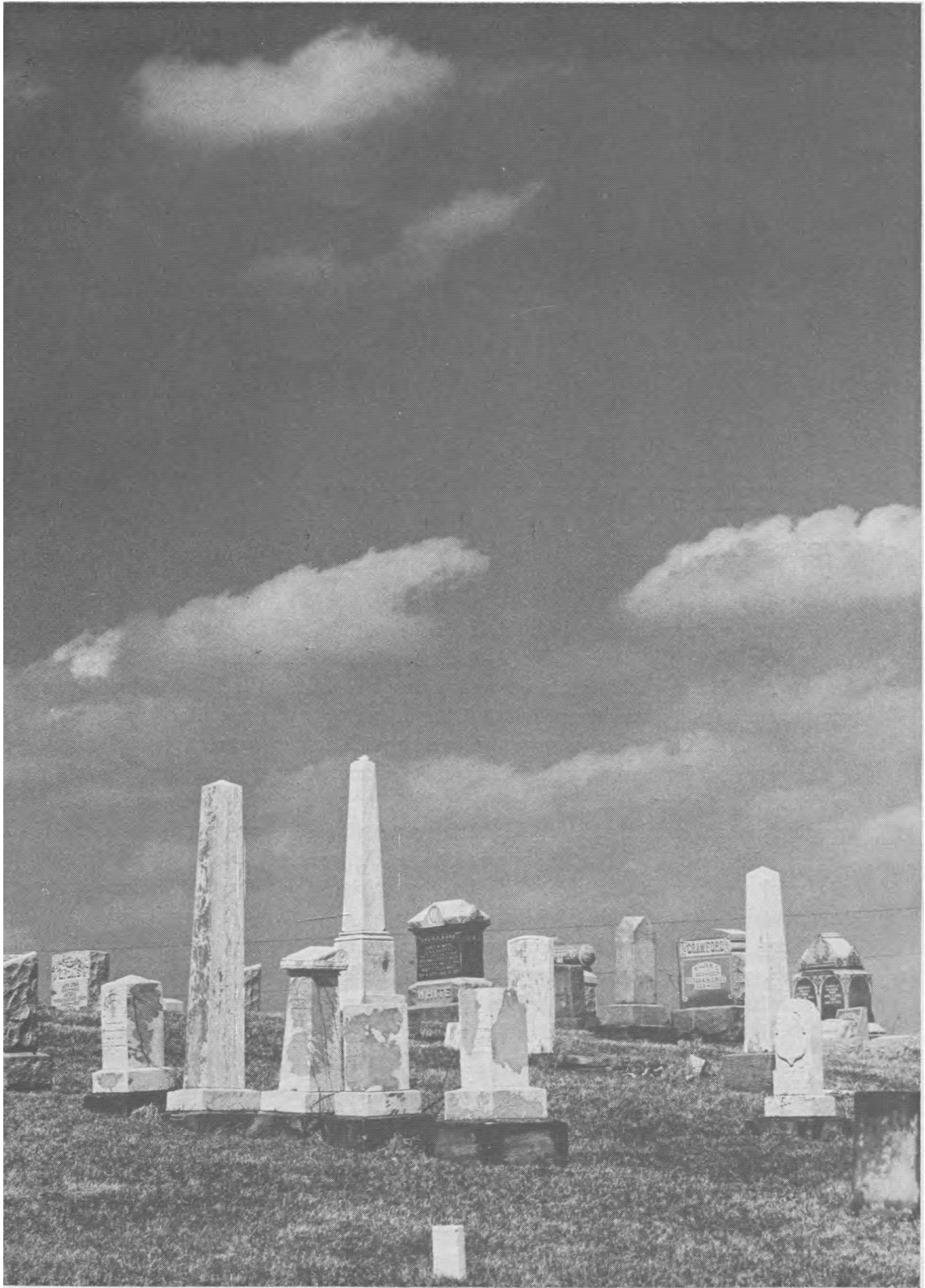
KO SIEKIA EUCHARISTINIS KONGRESAS

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Jau tik pora mėnesių teliko iki 41-ojo Tarptautinio Eucharistinio kongreso, kuris bus Filadelfijoje rugpiūčio 1 - 8 d. Jungtinės Amerikos Valstybės šiais metais švenčia savo 200 metų nepriklausomybės sukaktį, tad kaip tik dėl to yra prasminga čia ruošti eucharistinį kongresą, tą išpūdingą tikėjimo manifestaciją. Gal būt, tai bus gera proga sustiprinti Amerikos gyventojų tikėjimą, kuris, panašiai kaip ir daugelyje kitų šalių, šiandien pergyvena nemažą krizę. Statistika sako, kad iš 48 milijonų JAV katalikų maždaug tik pusė sekmadieniais dalyvauja mišiose. Maždaug pusė visų JAV gyventojų neturi ryšių su jokia religija. Jeigu Indijoje ir kituose Azijos kraštuose milijonai žmonių miršta badu, tai čia, materialinėmis gėrybėmis pertekusioje Amerikoje, milijonai kenčia baisų dvasinį badą.

Visų eucharistinių kongresų pagrindinis tikslas yra sustiprinti žmonių tikėjimą, ypač Eucharistijos supratimą. Šis eucharistinis kongresas gal bus tuo skirtingas nuo kitų, kad jis bus ekumeninio pobūdžio. Jame dalyvaus ne tik katalikai, bet ir kitų krikščioniškųjų grupių tikintieji. Kongresui organizuoti yra sudaryta 10 įvairių komitetų. Vienas komitetas specialiai rūpinasi kitų krikščioniškų bažnyčių dalyvavimu kongrese. Šiame komitete dirba episkopai, liuteronai, ortodoksai ir kitų tikiųjų aukštieji dvasininkai.

Praėjusiame tarptautiniame eucharistiniame kongrese Melbourne, Australijoje, buvo apie pusantro milijono dalyvių. Panašus tikinčiųjų skaičius gal suplauks ir į Filadelfiją. Kas planuoja šiame kongrese dalyvauti, jau dabar turėtų rūpintis, kaip nuvažiuos, kur apsistos, kokiuose įvykiuose dalyvaus ir t.t. Savaime suprantama, kad rasti vietas viešbučiuose bus be galo sunku. Geriausia stengtis susirasti vietą pas privačius asmenis.

Šio kongreso pagrindinė tema yra: "Eucharistija ir žmonijos alkis". Tas žmonijos alkis pastebimas įvairiose srityse. Ji alksta Dievo, duonos, laisvės, teisingumo, tiesos, supratimo, taikos.

Kongresas prasidės rugpjūčio 1 d., sekmadienį. 12 val. Šv. Petro ir Pauliaus katedroje bus iškilmingas atidarymas, o vakare – didinga procesija su degančiomis žvakėmis. Kiekvienai savaitės dienai yra numatyta speciali tema.

Pirmadienis – šeimos diena. Čia bus prisiminti visi pasaulyje badaujantieji.

Antradienis – kenčiančiųjų diena. Pasaulyje yra daug kenčiančiųjų: seneliai, ligoniai, visų apleistieji vieniši žmonės, persekiojamieji už savo įsitikinimus. Už juos visus bus atnašaujamos mišios.

Trečiadienis – dvasiškijos diena. Dabar labai mažėja pašaukimai į kunigų ar vienuolių luomą. Bus organizuojamos specialios pamaldos už pašaukimus į dvasinį luomą.

Ketvirtadienis – ekumeninė diena. Po II Vatikano susirinkimo toji ekumeninė dvasia mūsų Bažnyčioje yra labai gyva. Bus pabrėžtas reikalas mums visiems jungtis į vieną tikinčiųjų bendruomenę, nežiūrint kai kurių tikėjimo skirtingumų. Bus bendros įvairių krikščionių tikybų pamaldos.

Penktadienis – jaunimo diena. Ne be reikalo visi taip yra susirūpinę jaunimu. Juk nuo jo priklauso mūsų visokeriopa ateitis. Jeigu visa žmonija dabar yra daugiau ar mažiau pasimetusi, tai ypač jaunimas. Negalim sakyti, kad jis būtų be idealų. Oi ne! Jis ieško tiesos. Tad kongresas ir melsis, kad jis tą tiesą surastų.

Šeštadienis – visos žmonijos diena. Čia bus pabrėžtas Bažnyčios visuotinumas ir meldžiamasi už vienybę, už visų santaiką ir bendradarbiavimą, siekiant tų pačių idealų.

Sekmadienis – uždarymo ir padėkos diena. Į J. F. Kennedy stadioną susirinks apie ketvirtis milijono žmonių dar kartą prisiminti visas kongreso intencijas ir padėkoti Dievui už Eucharistiją, už atėjimą Išganytojo ir už visas jo suteiktas bei nuolat teikia-

mas malones. Kažin ar galima įsivaizduoti, koks didingas bus vaizdas, kai popiečio mišiose 250.000 žmonių minia kalbės tas pačias maldas ir dalinsis ta pačia eucharistine duona! Jeigu kongreso paskaitos, konferencijos ir kitos įvairios pamaldos nepatrauks arčiau Dievo užkietėjusių širdžių, tai ši didinga manifestacija galės suminkštinti ir kiečiausias širdis. Čia kiekvienas pajus mūsų tikėjimo galybę ir didingumą.

Pageidaujama, kad ir visose parapijose kongreso dienomis būtų organizuojamos panašios pamaldos tiems, kurie negalės kongrese dalyvauti. Kongrese dalyvauti rengiasi ir daug lietuvių. Yra specialus komitetas, kuris rūpinasi mūsų reikalais. Bus stengiamasi kongreso dalyvius supažindinti su mūsų tautos kančiomis ir dvasiniu alkium. Apie lietuvių dalyvavimą ir planus kongrese mūsų spauda nuolat informuos.

Nereikia manyti, kad kongrese per visą savaitę nieko daugiau nebus, tik maldos ir pamaldos. Jo programa bus labai įvairi ir įdomi. Bus stengiamasi parodyti, kad Dievą garbinti galima visokiais būdais, kaip labai gražiai išreiškia 150 psalmė:

Šlovinkit Dievą Šventovėj,
šlovinkit jį dangaus skliauto aukštybėj.
Šlovinkit jį dėl jo didžiųjų žygių,
šlovinkit jo begalinę didybę.
Šlovinkit Viešpatį, gaudūs trimitai,
šlovinkit, arfos ir kankliai.
Šlovinkit Viešpatį, būgnai ir chorai,
šlovinkit stygos, šlovinkit vamzdžiai!
Šlovinkit Viešpatį, cimbolai skambieji,
šlovinkit Dievą, cimbolai žvangieji!
Tešlovina Viešpatį visa, kas gyva!

Tad kongrese kiekvieną dieną bus įvairių koncertų, į kuriuos bus įtrauktos didžiausios meninės jėgos: orkestrai, solistai, baletai, chorai. Toji savaitė tai bus gražus himnas visatos Kūrėjui ir nuoširdi padėka pasaulio Išganytojui.

Jeigu Kristus pradėtų rašyti į uždraustųjų knygų indeksą jo mokslui priešingas knygas, kažin ar ten nepatektų kai kurių mūsų žinomų moralistų ir asketų veikalai?...

BAŽNYČIOS VADOVYBĖ

BR. KRIŠTANA VIČIUS, S.J.

Kasmet Vatikanas išleidžia storą knygą, vadinamą *Annuario Pontificio*. Tai yra oficialus sąrašas tų žmonių, kurie mūsų laikais valdo Kristaus įsteigtą Bažnyčią. Panaši knyga bet kitokiu vardu buvo pradėta 1716 m. Ji kasmet duodavo žinių apie Romos kuriją, kardinolus ir popiežiaus šeimą. 1851 m. Italijoje buvo išleista knyga, aprašanti visos Bažnyčios hierarchiją su istorinėmis pastabomis. Nuo 1860 m. pradėtas leisti ir *Annuario Pontificio*. Šių metų *Annuario Pontificio* turi net 1979 puslapius ir duoda daug įdomių informacijų apie mūsų laikų Bažnyčios vadovybę. Knygos pradžioje suminėti buvusių popiežių vardai ir jų valdymo metai. Paskui yra pateiktos trumpos žinios apie dabartinį popiežių Paulių VI ir gyvus kardinolus bei jų einamas pareigas. Toliau išskaičiuoja visus patriarchus, visas dabartines vyskupijas, buvusias vyskupijas, mažesnius Bažnyčios vienetus, Romos kurijos įstaigas ir jos pareigūnus, Šv. Sosto pasiuntinybes, visas įvairių valstybių pasiuntinybes prie Šv. Sosto su jų pareigūnais, vyrų ir moterų vienuolijas, Vatikano valstybės įstaigas, Romos vyskupijos valdymo aparatą, popiežiškus švietimo institutus Romoje ir visame pasaulyje, Italijos kunigų seminarijas ir pan.

Annuario Pontificio pateikia trumpą Romos kurijos įstaigų istoriją ir paaiškina jų uždavinį. Seniau paaiškinimai būdavo pateikiami keliomis kalbomis, dabar tik italų. *Annuario Pontificio* yra skirtas tiems, kurie domisi dabartine ir konkrečia Bažnyčios vadovybe. Iš jo galime sužinoti, kad dabar Bažnyčioje yra 120 kardinolų, 13 patriarchų, 424 metropolitai, 57 arkivyskupai ir 1737 vyskupai. Kai kurios vyskupijos yra sujungtos į vieną administratyvinį vienetą ir turi vieną ganytoją. Tokių Italijoje yra daug. Daugiausia kardinolų yra paskyręs dabartinis popiežius Paulius VI. Dabartinę kardinolų kolegiją sudaro 32 italai ir 88 kitų tautybių dignitoriai.

Popiežius Paulius VI gimė 1897 m. rugpiučio mėn. 26 dieną Concesio miestelyje, Brescia provincijoje. Kviečiamas kardinolo Pizzardo, 1937 m. pradėjo dirbti Vatikane. 1952 m. Pijus XII pavedė jam tvarkyti vieną Bažnyčios reikalų skyrių. Paskui paskyrė Milano arkivyskupu ir 1958 m. pakėlė į kardinolus. 1963 m. gruodžio 15 dieną buvo išrinktas popiežium.

Artimieji popiežių bendradarbiai yra kurijos kardinolai. Romos kurija turi keletą komisijų, vadinamų kongregacijomis. Joms pirmininkauja kardinolai. Svarbiausioji kurijos įstaiga dabar pavadinta Bažnyčios viešųjų reikalų taryba. Jai pirmininkauja prancūzas kardinolas Jean Villot. Jis turi 15 kardinolų patarėjų. Jų daugumą sudaro italai. Jų tarpe yra ir kardinolas A. Samore, buvęs Kauno nunciatūros sekretorius. Lietuvių reikalais Romos kurijoje rūpinasi jaunas p. Stasys Lozoraitis pirmojo atstovybės sekretoriaus titulu. Jo adresas yra šis: Salita S. Onofrio 11 (tel. 35.59.110), 0065 Roma, Italy. Šv. Sosto atstovybių įvairiuose kraštuose yra apie 100. Tiek pat valstybių turi savo pasiuntinybes prie Šv. Sosto. Seniau nunciatais būdavo skiriami italai, dabar galima rasti ir svetimtaučių pavardžių. Olandijos atstovybėje diplomatinį titulą turi panelė M. Y. Bartels.

Kai kurios kongregacijos atrodo perkrautos aukštais pareigūnais. Taip, pavyzdžiui, tikėjimo platinimo kongregacijai 1969 m. priklausė 46 kardinolai, 30 arkivyskupų bei vyskupų ir 44 mažesnio rango pareigūnai. Šiais metais tą pačią kongregaciją sudaro 35 kardinolai, 18 vyskupų ir 21 mažesnio rango pareigūnas. Nors darbas yra tas pats, bet jį galės atlikti 46 pareigūnais sumažintas stažas. Savaiame peršasi klausimas, ar stažas negalėtų būti dar labiau sumažintas. Kodėl?

Misijų darbą paprastai atlieka vienuoliai. Padidėjus katalikų ir bažnyčių skaičiui, didesnis misijų plotas padalinamas į du ar

tris vienetus ir jiems skiriamas apaštališkas vikaras. Jis gauna vyskupo šventimus ir rūpinasi to bažnytinio vieneto reikalais. Ilgainiui vikariatas gauna vyskupijos ar arkivyskupijos rangą. Planuodama vikariato ar vyskupijos steigimą, kongregacija atsiklausia ir patarėjų nuomonės. Gerų informacijų gali gauti ir iš vietinių kunigų, pažįstančių vietines sąlygas arba iš kaimyninių vyskupų. Juk, žiūrint į tą *Annuario Pontificio*, matyti, kad Bažnyčios vadovybė yra įsteigta jau visuose kraštuose.

Tikėjimo platinimo kongregacija išsivystė iš Pijaus V ir Grigaliaus XIII įsteigtos kardinolų komisijos, kuri rūpinosi Vakarų ir Rytų Indijos misijomis. Vartus į Rytų Indijos misijas atidarė jėzuitas šv. Pranciškus Ksaveras, berods Pijaus V paskirtas popiežiaus delegatu. Šv. Pranciškus Ksaveras buvo pirmasis Rytų Indijos jėzuitų provincijos provincijolas. Antrą kartą tikėjimo platinimo kongregacija buvo perorganizuota Grigaliaus XV 1622 m. Dabartinės tikėjimo platinimo kongregacijos jurisdikcija apima beveik visą Afriką, Tolimuosius Rytus, Australiją, Naująją Zelandiją ir Okeaniją.

Platindama tikėjimą, seniau Bažnyčios vadovybė ėjo kitu keliu. Negalėdamas visko aprėpti, šv. Povilas, nenuilstąs apaštalas ir geras organizatorius, įsakė šv. Titui skirti Kretos salos tikintiesiems vyresnius, t.y. vyskopus (Plg. Tit 1, 5). Kaip buvo platinamas tikėjimas, kada dar nebuvo tikėjimo platinimo kongregacijos, matyti iš šv. Bonifaco, Vokietijos apaštalo, pavyzdžio. Ištyręs jo gyvenimą ir mokslą, Grigalius II konsekrovė jį regioniniu vokiečių vyskupu, o Grigalius III pakėlė jį į arkivyskopus ir suteikė teisę steigti vokiečių kraštuose vyskupijas ir konsekruoti joms vyskopus. Panašiai Bažnyčios vadovybė elgėsi ir su slavų apaštalais šv. Kirilu ir šv. Metodijum. Jonas VIII, būdamas romėnas, buvo plataus akiračio žmogus ir leido šv. Metodijui, Moravijos arkivyskupui, skaityti šv. Mišių evangeliją lotynų ir slavų kalbomis. Tai buvo iki tol negirdėtas dalykas. Nei šv. Bonifacas, nei šv. Metodijus neapvylė popiežių pasitikėjimo ir įjungė į Bažnyčią naujus tikinčiųjų vienetus.

Antrasis Vatikano susirinkimas pareiškė, kad sielų gerovė reikalauja tinkamai nustatyti ne tik diecezijų, bet ir bažnytinių provincijų teritoriją, ir net kelias provincijas sujungti į vieną, sudarant atskiras bažnytinės sritis. Taip apaštalavimas geriau pritaikomas visuomeninėms ir vietinėms aplinkybėms, o vyskupai gali lengviau ir sėkmingiau palaikyti santykius vieni su kitais, su metropolitais, su kitais tos pačios tautybės vyskupais ir su pasaulinės valdžios atstovais. Tegaliuoja taisyklė, jog visos diecezijos ir kiti joms teisiškai prilygstą teritoriniai vienetai turi būti jungiami į kurią nors bažnytinę provinciją. Todėl diecezijos, kurios dabar betarpiškai priklauso nuo Apaštalų Sosto ir nieku būdu nesijungia su jokia kita diecezija, turi arba sudaryti naują bažnytinę provinciją, jei tai įmanoma, arba prisijungti prie kurios artimesnės provincijos, kur patogiau. Jos turi priklausyti arkivyskupo metropolito jurisdikcijai, kaip nustato bendra teisė.

Nuo antrojo Vatikano susirinkimo praėjo jau daugiau kaip 10 metų, bet, vartant šių metų *Annuario Pontificio* puslapius, negalima pastebėti, kad tas dekretas būtų kur nors įvykdytas. Jis neįvykdytas net Italijoje. Šiaurinėje Lacijaus dalyje yra 9 vyskupijos, iš kurių būtų galima sudaryti atskirą bažnytinę provinciją. Kaip nuo amžių, taip ir po antrojo Vatikano susirinkimo jos betarpiškai priklauso nuo Apaštalų Sosto, tarsi Vatikano dekretai Romos kurijai negaliojūt. Bažnytinę provinciją būtų galima sudaryti ir iš žemutinio Lacijaus, kur yra 10 nedidelių vyskupijų. Būtų dar tiksliau sudaryti vieną bažnytinę provinciją iš visų Lacijaus teritorijoje esančių vyskupijų. Metropolitas galėtų gyventi Romoje ir būtų visų sufraganų lengvai pasiekiamas.

Italija yra sudaryta iš 14 atskirų regionų (Piemonto, Lombardijos, Venecijos, Emilijos, Marche, Toscania ir t.t.). Jų sienos yra nuo amžių nusistovėjusios. Steigiant iš kelių regionų atskirą bažnytinę provinciją, galima būtų laikytis nusistovėjusių sienų. Bet italai yra tokie žmonės, kad jie nedovanotų nei popiežiui, nei Dievui, jei metropolito sostine

būtų parinkta ne jų regiono, bet kito regiono sostinė. Vatikano susirinkimo numatyta ir pageidautą bažnytinių provincijų steigimą galėtų įvykdyti tik toks drąsus ir ryžtingas žmogus, koks buvo popiežius Pijus XI. Žinoma, dangus nesugrius, jei Italijoje ir nebus įsteigtos bažnytinės provincijos ir stambesni bažnytiniai vienetai. Tačiau būtų malonu, jei italai bent toje srityje duotų kitiems gerą pavyzdį.

Tikėjimo platinimo kongregacija turi tvarkyti misijų kraštų reikalus. Bet tiesiog nesuprantama, kad ji dar tebegloboja Australiją ir Naująją Zelandiją, lyg tos valstybės dar tebebūtų misijų kraštai. Sydney arkivyskupija buvo įsteigta 1842 m. Adelaidės vyskupija taip pat 1842 m. Melburno vyskupija 1847 m. Kitos Australijos vyskupijos ir arkivyskupijos taip pat nebejaunos. Bet Romos kurija su jomis lygiai taip pat elgiasi, kaip su Afrikos vyskupijomis, kurios yra įsteigtos šimtmečiu vėliau. Roma yra amžina ir jos žingsnis lėtas, bet pasaulio tempas yra spartesnis ir su tuo reikėtų skaitytis. Juk delsimas gali būti žalingas. Kodėl? Misijų vyskupijos yra neturtingos ir tik sujungtos į didesnius bažnytinius vienetus jos pajėgtų ką nors naudingesnio įvykdyti, pavyzdžiui, įsteigti kunigų seminariją, mokyklas, pastatyti kad ir mažas ligonines ir pan. Pasišvėsdamas raupsuotų slaugymui, buvęs Montrealio kardinolas E. Leger atkreipė katalikų dėmesį į misijų reikalus.

Antrojo Vatikano susirinkimo metu dažnai būdavo minimas kardinolo Parente vardas. Atrodė, lyg be jo Bažnyčia neišsilaikytų. Jis buvo konservatyvus žmogus ir kitus įtardavo erezijomis. Dar 1969 m. jis buvo trijų kongregacijų narys. Dabar dėl amžiaus neturi jokių pareigų. Tačiau gabus juristas kardinolas A. Ottaviani, nors vieneriais metais vyresnis už Parente ir visiškai aklas, dar tebedirba net 3 kurijos kongregacijose. Tas kardinolas turi galvą ir pasižymėjo sveikais, kad ir konservatyviais, sprendimais. Ne viskas gera, kas nauja, ir ne viskas bloga, kas sena.

Žiūrint į Romos kurijos kongregacijų ir kitų įstaigų personalo sąrašus, krinta į akis,

kad kardinolas Jean Villot užima jose ypatingą vietą. Visų pirma jis yra viešųjų Bažnyčios reikalų tarybos prefektas arba pirmininkas. Jo vardas minimas ir tikėjimo mokslo kongregacijoje. Toji kongregacija rūpinasi tikėjimo grynumu. Jai vadovauja jugoslavas kardinolas Franjo Seper. Kardinolo Villot vardas minimas antroje vietoje ir kongregacijoje, kuri prižiūri vyskupų pastoracinių darbų. Kardinolas Villot yra ir tikėjimo platinimo kongregacijos narys. Tarp kitko tai kongregacijai vadovauja kardinolas Angelo Rossi, buvęs Sao Paulo arkivyskupas ir didelis lietuvių bičiulis. Kardinolas Villot pareiškia savo nuomonę, kada sprendžiama, ar koks heroiškomis dorybėmis pasižymėjęs tikintysis yra vertas šventųjų garbės. Jau seniai buvo jaučiamas reikalas reformuoti bažnytinę teisę. Antrasis Vatikano susirinkimas tam planui pritarė, o Povilas VI sudarė iš 41 kardinolo komisiją, kuriai pavedė tą uždavinį. Tos komisijos narys yra ir kardinolas Villot.

Mirus popiežiui, Vatikano ir Apaštalų Sosto reikalus laikinai tvarko vadinamas kardinolas camerlengo. Tą titulą popiežius Povilas XI suteikė kardinolui Villot. Be to, jis yra pirmininkas kardinolų komisijos, kuri administruoja Apaštalų Sosto nuosavybę.

Annuario Pontificio mini keletą institucijų, kurių reikalą ir prasmę supranta tik igudės kurijos pareigūnas. Neįgudusiam jos atrodo keistokai. Štai vienas pavyzdys.

Italijoje yra dvi garsios Marijos šventovės, kurių administraciją prižiūri trijų kardinolų komisija. Štai trumpas tų šventovių aprašymas. Pirmoji garsioji Marijos šventovė yra Pompėjos mieste. Šventovės bažnyčią pastatė advokatas Bartolomėjus Longo 1901 m. Apie tą šventovę plačiau galima pasiskaityti "Žvaigždeje" 1955 m. 199-204 p. Pompėjos šventovei priklauso 12 kvadratinų kilometrų žemės sklypas, ant kurio stovi pati šventovės bažnyčia, viena koplyčia, 11 mokyklų, 7 labdaros įstaigos ir du vienuolynai. Šventovė ir žemės sklypas sudaro atskirą bažnytinį vieneta, vadinamą prelatūra. Pompėjos prelatūra turi 4 parapijas, 40 pasauliečių kunigų, 12 vienuolių kunigų, 2

diakonus, 9 klierikus, 35 vienuolius, 185 vienuoles ir 16.800 gyventojų. Praėjusiais metais Pompėjos prelatūroje vienas vienuolis gavo kunigo šventimus ir buvo pakrikštyti 322 kūdikiai. Prelatūrą valdo arkivyskupas Aurelio Signora. Jam suteiktas popiežiaus delegato titulas. Nepriklausomybės laikais Lietuva turėjo du popiežiaus delegatus: arkivysk. A. Zechinį ir arkivysk. J. Matulevičių.

Antra garsioji Italijos Marijos šventovė yra Loreto mieste. Apie ją prof. P. Rabikauskas, S.J., taip rašo Lietuvių Enciklopedijoje: "Loreto vidurinės Italijos vietovė Anconos provincijoje, 5 km nuo Adrijos jūros, ant neaukšto kalnelio. Garsi Marijos šventovė, kur, pagal tradiciją, saugomas Nazareto namelis. Bažnyčia, pašvęsta švč. Mergelės garbei, minima dokumentuose jau 1194 m. XIV a. kalbama apie paveikslą papuošalus ir popiežių suteiktus atlaidus. XV a. ją dar labiau išgarsino dviejų popiežių atsilankymai. Dviejose popiežiaus Povilo II bulose 1470 ir 1471 teminimas stebuklingas Marijos paveikslas. Apie Nazareto namelį pirmą kartą užsimena Pietro di Giorgio Tolomei 1472 rašytame pasakojime apie šventovės pradžia. Marijos namelis, paverstas į bažnyčią, Nazarete išbuvęs iki 1288. Kai mahometonai užėmė tą sritį, angelai pernešę Namelį pirma prie Friumės miesto, vėliau į Recanauti teritoriją ir pagaliau į Loretą. Tolomei pasakojimas tuoj pat plačiai paplito, ir pagal jį atsirado kitų legendų. Popiežius Julijonas II ilgoje buloje 1507 patvirtindamas ankstyvesnius Loreto bažnyčios dokumentus jau mini, be Marijos paveikslu, ir jos Namelį. 1728 m. bažnyčiai suteiktas bazilikos titulas. Nazareto namelis apmūrytas marmuru. Apie namelio autentiškumą ginčijamasi iki mūsų dienų" (L.E. XVI, 422-423 p.).

Loreto šventovei priklauso 17 kvadratinų kilometrų žemės sklypas, ant kurio stovi 3 koplyčios, 3 labdaros įstaigos ir 8 mokyklos. Ir toji šventovė, ir žemės sklypas sudaro atskirą bažnytinį vienetą, vadinamą prelatūra. Loreto prelatūra turi 4 parapijas, 4 pasauliečius kunigus, 54 vienuolius kuni-

gus, 75 vienuolius, 231 vienuoles ir 10.800 gyventojų. Prelatūrą valdo arkivyskupas Loris Francesco Capovilla. Jis neturi popiežiaus delegato titulo.

Annuario Pontificio rašo, kad Pompėjos ir Loreto šventovės kardinolų komisija turi globoti ir prižiūrėti (*vigilare*) dvasinį gyvenimą (*andamento spirituale*) ir finansinę administraciją (*Ann. Pont. 1468 p.*). Kitais žodžiais tariant, trys kardinolai. Bažnyčios kunigaikščiai, turi prižiūrėti dviejų apaštalu įpėdinių, vyskupų, pastoracinių ir administracinių darbą. Norisi klausti, kam toji priežiūra reikalinga? Argi tie vyskupai yra tokie nepatikimi, kad jiems reikia net trijų kardinolų priežiūros? Tokio reiškinio niekur kitur neteko pastebėti.

Juokaudami vokiečiai sako, kad italai yra katalikiška vagių tauta. Bet iš fakto, kad trys kardinolai Bažnyčios vadovybės potvarkiu turi prižiūrėti dviejų Italų arkivyskupų administraciją, negalima daryti išvados, kad už vokiečio juoko slepiasi tiesa. Tam reikėtų geresnių įrodymų.

- Lietuvis kun. Vladislovas Mikulevičius, Krokuvos saleziečių provincijos narys, yra misijonierius Zaire, Afrikoje. Gimęs 1927 m. lietuvių šeimoje Vilniuje. Kunigu išventintas 1956 m. Varšuvos saleziečių provincijoje dirbuojasi dar du lietuviai – broliai Sadauskai: vienas kunigas, kitas paprastas vienuolis.

- Kun. Miguel Lored, Kubos komunistų išlaikytas kalėjime 9 metus, dabar paleistas, prisiglaudė Vatikano nunciatūroje, Havanoje. Dabar, jį išleidus, jau nėra kitų kunigų Kubos kalėjimuose.

- Jeruzalę paversti tarptautiniu miestu Izraelis neturi intencijos. Tai pareiškė Izraelio premjeras Y. Rabin.

- Tarptautiniame Eucharistiniame kongrese Filadelfijoje dalyvaus Vatikano sekretoriato nekrikščionims prezidentas kard. Sergio Pignedoli.

- Vatikano spaustuvė išspausdino Pauliaus VI kalbų, pamokslų ir raštų rinkinį. Iš viso susidarė 12 tomų.

MINTIS DIALEKTINIAME ŽAISME (IV)

(Filosofijos sampratos raida)

FELIKSAS JUCEVIČIUS

4. FILOSOFINĖS MINTIES VERSMĖS

Kaip viskas, taip ir filosofinė mintis turi pradžią. Nuo neatmenamų laikų pasaulis su žvaigždėtu dangumi, dienos ir nakties žaismu, metų laikais intrigavo ir stebino žmogų. Ar nesukelia mummyse nuostabos kosminės erdvės begalybė ir nesulaikomai besiplečiantis universas? Platonas laiko nuostabą filosofinės minties versmę, o nuostabą būdinga filosofo savybė. Nuostaba yra filosofinės minties versmė, nes ji išaukia klausimus, o kelti klausimus – tai filosofuoti. Taip mano ir Aristotelis: "Kaip anuomet, taip ir dabar žmonės filosofuoja iš nuostabos. Visų pirma stebisi aplinkos nesvetingumu, paskui klausia apie mėnulio, saulės ir žvaigždžių kaitas ir pasaulio kilmę. Mįslės ir nuostabos akivaizdoje žmogus jaučiasi ignorantu, ir mylintysis mitus myli išmintį, ir mitas susipina iš stebuklų."¹⁶ Nuostaba yra intensyvus pasaulio stebuklo išgyvenimas, spontaniškas gėrėjimasis grožiu, būties gilus pajautimas. Štai kodėl nuostabai nėra abejingas ir poetas. Goethei "nuostaba yra pats aukščiausias dalykas, kurį pasiekti gali žmogus".¹⁷ Net galima sakyti, kad filosofija, poezija ir menas apskritai yra visatos akivaizdoje gimusios nuostabos išraiškos. Štai kodėl yra panašumo tarp filosofijos ir poezijos. Tai teigia filosofai, pradedant Aristotelium, ir jie neklysta. Mąstymas, filosofinis ar poetinis, yra susimąstymas visatos akivaizdoje, tai mąstymas apie būtį, tai minimas gyvenimo mįslės. Poetinis mąstymas yra emocionaliai nuspalvintas ir išsakomas eilėmis, o filosofinis mąstymas yra refleksinis ir logiškai argumentuojamas. Neatsitiktinai filosofams ir poetams būdingas mėginimas atspėti savo ir pasaulio slėpinius. Vienas ir kitas nuostaboje klausosi būties melodijos, vienas rašo jai himnus, o kitas traktatus apie ją.

Šių dviejų minties veiklos plotmių giminingumą patvirtina netiesiogiai jau tas fak-

tas, kad filosofai yra kartais poetai, o poetai kartais filosofai. Pavyzdys yra priešokratiškai – Ksenofanas, Parmenidas ir Empedoklis. Ksenofanas, lydintas vergo, keliavo iš miesto į miestą, pasakojo liaudžiai istorijas ir deklamavo eiles. Jis išvalgus stebėtojas, puikus dialektikas ir dar geresnis satyrikas. Parmenido išlikę filosofiniai raštai yra eiliuoti. Poetinėje vizijoje jis regi save, nešamą šviesos link; į tą paslaptinę pasaulį, kur teisingumas laiko raktus, o tiesa rodo kelius. O Empedoklis, apsisukęs purpuru ir aukso karūna ant galvos, klajojo, kaip koks mūsų vaidyla, Sicilijos keliais. Fizikas, retorikas, mistikas, jis yra drauge ir poetas, dviejų poemų autorius. Platonas yra didis filosofas ir didis poetas. Kai kurie jo dialogai, ypač *Fedras* ir *Puota* – tai tikros poemos. Apskritai jo filosofinė mintis vilki poetinį rūbą, jo būties apmąstymas persunktas poetine vizija. Žymi ir romėnų poetinė filosofija. Ennijus vienoje *Saturae* knygoje išdėsto eilėmis Pytagoro sistemą. Aišku, pati garsiausia yra Lukrecijaus *De natura rerum*. Nors abejingas aistroms, nepripažįstas paslapčių, pasiryžęs net "nužudyti" poeziją, bet populiarina jis Epikūrą eilėmis. Daiktai yra tai, kas yra, ir jis liepia imti juos tokius, kokie jie yra. Jam neįdomu "daiktų ašaros", kurios jaudino Virgilijų, o tik jų prigimtis. Jam svetimas taip pat Homero fantastinis dievų ir žmonių pasaulis. Nemėgsta ir tragedijos. Tragedija – tai dalykas, kurio reikia vengti, o ne suprasti. Lukrecijus nusilenkia tik prieš būtinybę.

Nesunku pastebėti filosofijos atvirumo poezijai ir mūsų laikais. Norėdamas nuskaidyti tapsmą ir pastovumą, Whiteheadas šaukiasi pagalbon Shelly ir Wordsworth. Heideggeris, mūsų laikų didžiausias metafizikas, taip pat jautrus poetiniam žodžiui. Antanas Maceina yra ir filosofas, ir poetas. O kaip su poetais, kurie filosofuoja? Neįmanoma jų visų išvardinti. Yra tikra, kad

kiekviena tikra poezija slepia filosofinę mintį. Išimtį sudaro tik žodžio žaismo poezija, be gilesnės emocijos ir vertybių pajautimo. Poezija neapsieina be filosofijos, nes ji negali apsieiti be išminties. O kas yra išmintis, jei ne palaipsnis patirties sukaupimas? Kaip gyvenimas, taip ir patirtis yra daugiapusiška. Yra kasdieniškoji patirtis, intelektinė patirtis, mąstymo patirtis, žodžio patirtis, jausmo patirtis, vertybių patirtis ir t.t. Kartais reikia daugelio metų, kad susiformuotų filosofinė mintis. Ar taip nėra ir su poezija? Žodžiu, yra poetinė filosofija, taipogi yra ir filosofinė poezija. Prisiminkime tik Milašių, Baltrušaitį, Justiną Marcinkevičių, Nyką-Niliūną, Šlaitą... Bet filosofinės minties ryšys su literatūriniu žodžiu nesibaigia poezija.

Nepaisant visų jame esančių stebuklų, pasaulis nėra tik nuostaba. Perkūnai, vėtros, potvyniai, ligos, kančia ir mirtis sako žmogui, jog jis yra kartu grėsmė, nelaimės ir pavojai. Jei nuostaba paskatina jį susidomėti pasauliu, tai nelaimės ir pavojai sukelia jame nerimą ir baimę, priverčia susidomėti savąja egzistencija. Nuostaboje gimsta būties filosofija, o nerimas ir baimė pagimdo egzistencinę filosofiją ir tragediją. Egzistencialistai kalba apie *Grenzsituationen*, t.y. kraštines situacijas, tokią būklę, kurios žmogus negali pakeisti nei iš jos pabėgti. Tikras egzistencinis mąstymas gimsta žmogaus nedalios vizijoje. Katastrofos, kančia, ligos ir mirtis yra likiminiai neišvengiamumai, o žmogiškoji egzistencija yra toks likiminis neišvengiamumas apskritai. Kodėl žmogus kenčia, kodėl nedalia yra jo dalis, kodėl iš viso jis turi gyventi "ašarų slėnyje", tai visų laikų ir visų išminčių amžinoji meditacijų tema. Šie klausimai užima centrinę vietą budistinėje literatūroje. Viena iš keturių šventųjų budizmo tiesų yra skausmo tiesa. Skausmas yra egzistencinis, visuotinis ir nepaneigiamas faktas. Budistų manymu, niekas vaizdingiau neliudija šios tiesos kaip sukrypęs senelis, ligonis, lavonas ir asketas. Kančios klausimo nevengia ir Izraelio išminčiai. "Kodėl nelaimingajam duota šviesa ir gyvybė tiems, kurių siela pilna kartė-

lio"¹⁸, yra ne tik kenčiančio Jobo, o visų nelaimingųjų klausimas. Su koku dramatišku pietizmu kelia žmogaus nedalios klausimą graikų tragedijos, tie eiliuoti egzistencinės filosofijos traktatai! Jos vaizduoja gyvenimą, pilną vidinių konfliktų ir neišsprendžiamų prieštaravimų, parodo bejėgį ir mirčiai pasmerktą žmogų. Piešdamos sukrečiantį žmogiškosios egzistencijos vaizdą, jos kelia aiškų likimo neišvengiamumo klausimą, duoda suprasti, kad reikia priimti pasaulį su nelaimėmis, kančia ir mirtimi. Pagal tragedijų logiką, pajauti savo bejėgiškumą bei ribotumą reiškia pradėti pažinti save. O savęs pažinimas yra antikinės Graikijos išmintis ir Delfų imperatyvas.

Kad žmogiškoji nedalia yra viena iš filosofinės minties versmių, tai giliai jautė Epiktetas. Jam aišku, kad ne filosofijos uždavinys parūpinti žmogui pragyvenimą, nes tai svetima jos prigimčiai. Tikro filosofo pagrindinis rūpestis – tai "pajusti savo trūkumus ir savo silpnybes".¹⁹ Taipogi pataria nepasitikėti apraiškomis, ir jei norime žinoti, ar jos pagrįstos ar ne, tai reikia susirasti kažką panašaus, kas svarioms yra svarstyklės, o tiesioms linijoms ir kreivėms – švino siūlo atradimas. Epikteto motto – sustine ir abstine, t.y. ištvėrk ir susilaikyk. Kokia nelaimė beištiktų žmogų, jis turi ištvėrti, o jei nori užsitikrinti širdies ramybę, tai jis turi atsispirti aistroms.

Prie žmogaus nedalios klausimo grįžta ir mūsų amžiaus filosofai. Egzistencialistų nerimo filosofija yra ne kas kita, kaip mūsų laikų žmogaus susimąstymas savo trapumo akivaizdoje. Ypač šiuo požiūriu būdingos Sartro dramos ir Camus romanai, kur nedalios tikrovė, ar tai laisvės ir būtinybės dialektikoje, ar tai absurdo diagnostikoje, sukonkretina, iš abstrakčios plotmės atkelia ma į apibrėžtą buitinę situaciją. Žmogaus kančią apmąsto Antanas Maceina *Jobo dramoje*.²⁰ Ši knyga – tai tikras egzistencialistinis traktatas apie žmogaus kraštutines situacijas, bet iš krikščioniško taško. Ne kaip ateistinės krypties egzistencialistai, jis neatsiriboja nuo klausimo apie Dievą, kai apmąsto žmogaus likimą. Priešingai, jam "eg-

zistencinis mąstymas yra visados mąstymas transcendencijos akivaizdoje".²¹ Taip daug anksčiau prieš jį samprotavo Indijos išminčiai ir krikščionys asketai, o šio amžiaus pradžioje buvo tuo tikri Miguel de Unamuno ir Gabriel Marcel.

Kartais filosofinė mintis gimsta ir su abejojimu. Kai filosofas sako, kad nereikia pasitikėti pažinimu, tai jis kartu teigia, kad nereikia baimintis abejojimo. Daugelis filosofinių mokyklų išpažino atvirai skepticizmą. O būti skeptiku – tai abejoti žmogiškojo pažinimo patikimumu. Skepticizmas, kaip filosofinio mąstymo būdas, pasirodė Graikijoje ketvirtojo amžiaus pabaigoje, bet skeptinių užuominų sutinkame anksčiau. Demokritas, Sokratas, Platonas, ypač paskutiniaisiais savo gyvenimo metais, abejojo pojūtinio pažinimu. Laikydami pojūčius apgaulingu vadovu, jie apeliavo į protą. Vėlesnieji skeptikai, kaip Pyrro mokyklos atstovai ir Naujosios Akademijos, nepasitikėjo nei pojūčiais, nei protu. Susilaikyti nuo spęsimo teorijoje, o praktikoje prisitaikyti prie esamųjų papročių – tai Pyrro patarimas. Naujosios Akademijos atstovai eina dar toliau. Dogmatinio pažinimo akivaizdoje jie užima radikalią poziciją. Pagal juos, sunku atskirti tikrovę nuo miražo. Neegzistuojantys dalykai turi kartais mums tiek pat įtakos, kaip ir egzistuojantys, ir sapne matytieji vaizdai yra taip realūs, kaip ir matomieji dienos metu. Todėl išvada aiški – nėra tokio kriterijaus, kuris laiduotų tiesą. Tikrovės pažinimas – tai tik graži svajonė.

Modernioji filosofija prasideda taip pat abejojimu, ir abejojimas persunkia filosofinę mintį iki mūsų laikų. Naujojo skepticizmo pradžia susijusi su Montaigno vardu. Jis žavėjosi kurį laiką stoikais, ypač Epiktetu, bet vėliau nuo jų nusisuko, nes jam buvo nepakeliui jų moralinis rigorizmas ir dogmatizmas. Nuo stoicizmo suko į skepticizmą, tikrumą keitė abejojimu. Montaigno įtakoje abejonė tapo ir Descarto filosofinių meditacijų išeities tašku. Bet jo abejojimas veda ne į reliatyvizmą, o į tvirtą pažinimą, tai tik priemonė užsitikrinti tikrovės "aiškų ir tikslų" suvokimą. Štai kodėl dabartiškasis abe-

jojimas yra radikalus ir visuotinis – *de omnibus dubitandum*. Tai liečia visą tikrovę, nepripažįsta jokių išimčių, eina iki hiperboliško kraštutinumo, prileisdamas net kipšiuką, mus apgauldinėjantį, t.y. rodantį mums daiktus kitokius, negu jie yra. Kartu dekartiškasis abejojimas yra metodiškas, kuris palaipsniui ir sistematiškai parodo įvairias klaidos priežastis. Kaip tik šis radikalus ir metodiškas abejojimas nuveda mus į filosofinio pažinimo aukštumas. Descarto poveikyje visas žmogiškasis pažinimas pasileido į abejojimo avantiūrą. Nieko nebeliko tikro, viskas tapo klausimu. Kantas suabejojo metafiziniu pažinimu, Marksas – kapitalistiniu režimu, Nietzsche – moralinėmis vertybėmis, Freudas – empirine sąmone, mūsų amžiaus fizikai – klasikinės fizikos principais. Naujieji amžiai prasidėjo filosofiniu abejojimu, ir atrodo, kad jie gali baigtis abejojimo filosofija.

Abejojančioji mintis turi savo šaknis žmogaus prigimtyje. Jis nori instinktyviai viską pažinti, nes iš patirties žino, kad pažinimas užtikrina jam saugumą. Jis mielai tiki savo neklaidingumu, bet kartu žino, kad tai turi mažai ryšio su pažinimo patikimumu. Jis įsitikina greitai, kad jis daug daugiau dalykų nežino, negu žino, kad kiti sakė tiesą, o jis klydo. Visa tai priverčia jį suabejoti savo pažinimo patikimumu. Jam savaime kyla klausimas, kas duoda jam teisę sakyti, kad jo pažinimas yra tikras. Abejojantysis neneigia pažinimo galimybės, o tik yra ne visai tikras jojo patvarumu. Suabejoti tuo ar anuo dalyku reiškia ne ką kitą, kaip tą ar aną dalyką kritiškai persvarstyti. O kritiškas dalykų persvarstymas yra tikro filosofavimo požymis.

Iš literatūros žanrų komedija turi daugiausia ryšio su abejone. Ar mummyse nesukelia juoko tai, kas pasirodo abejotinos vertės? O abejotinos vertės atrodo visi dalykai, kurių forma neatitinka turinio. Kai užsibrėžto tikslo neatitinka pasirinktos priemonės, rezultatai – veiksmų, išvados – prielaidų, pretenzijos – išgalių, tai pasirodo visa tai netikras pinigais. Mes juokiamės iš to, kuris panaudojo absurdiškas priemones kad

ir geram tikslui pasiekti: iš vagies, kuris vaidina dosnų, melagio, kuris prisidengia tiesos skraiste. Neprasilenksime su tiesa, jei sakysime, kad komedija yra sarkastiškas suabejojimas žmogiškojo gyvenimo išore, kuri neatitinka vidaus. Kai Molierras suabejojo papročiais, asmenimis ir dorybėmis, tai jis sukūrė papročių komediją, charakterio komediją ir ydos komediją. Shakespearas *Falstaie* suabejojo žmogiškojo džiaugsmo tikrumu. O kas yra *Don Kichotas*, jei ne suabejojimas vieno laikotarpio ištisa kultūra? Abejojimo filosofija atrodo komedija, o komedija atrodo abejojimo filosofija.

16. **Metafizika**, 982 b; plg. Platonas, **Teatetas**, 155.
17. **Conversations de Goethe avec Eckermann**; 18 Février 1829; traduction de Jean Chuzeville, Gallimard 1949, p. 225.
18. **Jobo knyga** 3, 20.
19. **Les Entretien d'Epictète recueillis par Arrien**; traduction nouvelle et complete par V. Courdveaux; Librairie Academique, Paris 1908, p. 112.
20. Antanas Maceina, **Jobo Drama**, Venta 1950.
21. **min. viet.**, p. 89.

GEORGE BERNARD SHAW

J. VENCKUS, S.J.

Naujaisiais laikais pasižymėjo du žmonės, žinomi rašytojai: Mark Twain (1835 - 1910) ir George Bernard Shaw (1856-1950). Jie pagarsėjo savo satyromis, ironija ir anekdotais. Keliais žodžiais jie puikiai galėdavo pajuokti gyvenimo reiškinius ir žmonių silpnybes. Nuo jų ironijos ir patys švenčiausi religijos dalykai nebuvo saugūs. Bet tai būdavo taip sąmoningai išreikšta, kad žmonės nesipiktindavo ir neužsigaudavo. Žmonės už gerą juoką gali brangiai mokėti ir daug atleisti. Geru juoku galima daug tiesos pasakyti ir pamokyti. Ir lotynų priežodis sako: "Et jocando potest veritas dici – Ir juokais galima pasakyti tiesą".

G. B. Shaw yra vadinamas "šimtmečio žmogumi", nes visa savo veikla ir ypač dramomis, kurių parašė 54, jis, galima sakyti,

valdė visą šimtmetį. Kai kurie jį lygina su Šekspyru. Per visą savo ilgą amžių (peržengė 94 metus) jis daug rašė ir daug veikė. Ne visi su viskuo sutinka, ką jis darė, rašė ar sakė, bet visi jį laiko genijum.

JAUNYSTĖ

G. B. Shaw gimė 1856 m. liepos 26 d. Dubline, Airijoje. Šeima nebuvo kilusi iš tikrų senųjų airių, bet garsaus Cromwellio XVI šimtmečiuje buvo atsiųsta į Airiją. Tada būdavo į Airiją siunčiami iš Anglijos ir Škotijos žmonės, kad airius paverstų protestantais. Jie, valdžios palaikomi ir globojami, save laikė aristokratais, aukštesniais už airius, gyvendami tarp neturtingų airių katalikų. Jie buvo lyg kokia valdžios įgula jai nepalankiame airių krašte. Jie buvo aršūs ir fanatiški Kalvino tipo protestantai, labai nekentė katalikų, juos paniekinančiai vadinami "papistais". Pats Shaw sako, kad ir jo dėdė kiekvieną kartą nusispiaudavo, kai tik paminėdavo katalikus. Jie taip pat vadinami puritonais, kurie pagarsėjo ir Amerikoje. Bostone jie buvo uždraudę švęsti Kalėdas. Shaw sako, kad airių protestantizmas nebuvo religija, o tik karingas frontas prieš katalikus. Tai matome ir dabar Belfaste.

Jo tėvas priklausė aukštesnei klasei. Jis nei pats nedraugavo, nei vaikams neleido draugauti su airiais katalikais, paprastais darbininkais. Pradžioje tėvas buvo valdininkas, paskui prekybininkas, bet prekyba jam nelabai sekėsi. Airijoje yra sakoma, kad reikia gerti, nes klimatas šaltas, tad reikia pasišildyti. Tėvas "besišildydamas" tapo tikru alkoholiku, kas visai šeimai atnešė didelę nelaimę, suardė jų gyvenimą ir ateitį. Tačiau tėvas buvo gabus, mėgo humorą, bet gyvenime nebuvo praktiškas. Jo niekas negerbė, visi jį vadindavo "vargšu girtuokliu".

Motina Elizabeth Lucinda Gurly buvo pavaldėjusi iš savo motinos daug turto, bet jos tėvas, mėgęs kortuoti, pralošė ne tik savo, bet ir dukters turtą. Elizabeth išėjo gyventi pas savo tetą. Būdama 21 metų anžiaus netikėtai sutiko George Shaw ir už jo ištekėjo. Moterystė nuo pat pradžios buvo

nelaiminga. Juodu susilaukė trijų vaikų, bet motina, negalėdama sugyventi su girtuokliu vyru, paliko vaikus tarnaitai ir išėjo. Bernard Shaw labai peikė savo motiną, vadinamas ją ir bloga motina, ir bloga žmona. Ji daugiau domėjosi muzika, negu savo vaikais. Pagaliau, palikusi šeimą, išėjo gyventi pas muzikos mokytoją Vandeleur Lee. Bet gal tas motinos domėjimasis muzika ir Bernardą palenkė prie muzikos. Jis neblogai dainavo ir puikiai skambino pianinu. Vėliau buvo geras muzikos kritikas, už savo straipsnius gaudamas didelius honorarus. Būdamas geras muzikas, galėjo įnešti tam tikro muzikinio įvairumo ir į savo dramas.

MOKSLAS

Vaikas be šeimos drausmės ir pagalbos perėjo keturias mokyklas ir niekur nei pats mokėsi, nei draugams leido mokytis. Tad nenuostabu, kad buvo varomas iš vienos mokyklos į kitą. Buvo patekęs net į vieną katalikišką mokyklą. Vėliau, jau suaugęs, peikė du dalykus: šeimą ir mokyklą. Būdamas socialistas, siekė, kad būtų įvestas įstatymas atimti vaikus iš šeimų ir atiduoti auklėti valdžiai. Tai buvo jo nelaimingos šeimos įtaka. Mokyklas jis vadino "nuisance". Visados sakydavo, kad galima tik tai išmokyti, kas įdomu. Būdamas 13 m. berniukas, palieka mokyklą ir kitais metais gauna tarnybą vienoje agentūroje, kur turi lankyti darbininkų lūšnas ir matyti jų vargingą gyvenimą. Sužinojo, kad socialistai rūpinasi darbininkų reikalais, todėl tampa socialistu.

Motina su dukromis, Lucy ir Agnes, buvo išvykę iš Dublino gyventi Londone, kur jau pirmiau buvo atvykęs ir muzikos mokytojas Vandeleur Lee. Pagaliau čia atvyko ir Bernardas. Pradėjo rašyti muzikos kritiką laikraščiams, o vėliau ir dramos kritiką. Tokiu būdu galėjo jau ir šeimai padėti, nes iki šiol vis gyveno iš savo motinos muzikos pamokų. Taip pat jam padėdavo ir sesuo Liucija. Sesuo Agnė anksti mirė džiova. Jis parašė ir penkias noveles. Nusiuntė jas įvairiems laikraščiams Anglijoje ir Amerikoje, bet niekas jų nespausdino. Tik vėliau, kai Bernardas Shaw jau pagarsėjo, jos buvo išspausdintos.

B. SHAW ŠEIMOS GYVENIMAS

Bernardas Shaw buvo aukštas, puikus vyras, užsiauginęs gražią raudoną barzdą. Moterys jį labai mėgo, nes joms patiko jo minties žiežirbos, juokai ir anekdotai. Taip pat ir jis mėgo moteris – buvo savotiškas donžuanas. Su moterimis draugauti jam buvo naudinga – jam buvo reikalingi charakteriai rašomiems veikalams. Tad jis moterimis labai domėjosi ir jas studijavo, bet niekad nemanė vesti, nes vedybas laikė vergija. Jis norėjo visiškos laisvės. Jis nemėgo organizuoto komercinio sporto, bet dažnai važinėdavo dviračiu. Kartą važiuodamas dviračiu, krito ir susilaužė koją. Ilgai gulėjo ligoninėje, o paskui turėjo vaikščioti su lazdomis. Atsirado viena moteris, kuri jį labai nuoširdžiai slaugė. Jis ją pamilo ir 1898 m. vedė. Jo busimoji žmona Charlotte Townshend dar prieš vedybas pateikė sąlygą, kad juodu susituokę niekad lytiškai nesantys, gyvens kaip brolis su seseria. Jis sutiko. Taip juodu išgyveno 45 metus. Jų moterystė buvo laiminga. Kai ji susirgo kaulų liga, jis įnešė į jos kambarį pianiną ir dažnai skambindavo tuos kūrinus, kuriuos ji labiausiai mėgo. Nežinia, kas būtų buvę iš Bernardo Shaw be jo mylimos Charlottes. Ji sutiko jį netvarkingą, blogai apsirengusį, vaikščiojantį su lazdomis, bet iš jo padarė elegantišką džentelmeną.

Būdamas 25 m. amžiaus, Shaw apsisprendė būti visišku abstinentu ir vegetaru: negėrė jokio alkoholio ir nevalgė jokios mėsos nei žuvies. Jis manė, kad nevalgydamas mėsos, labiau sudvasiškės, bus kūrybingesnis. Jis pasakodavo, kad jam mirus, nelydės jo puikios karietos su garsiais žmonėmis, bet lydės jaučiai, avys, vištos, kalakutai ir visas akvariumas žuvų iš dėkingumo, kad jis jų nevalgė. Jis sakydavo, kad vegetarai yra visai kitokie žmonės: jie kitaip jaučia, kitaip kenčia ir kitaip myli. Taip gyvendamas, jis tikėjosi sulaukti 100 metų. Nedaug tetruko – mirė 94 m. amžiaus.

DRAMATURGAS

Kaip jau minėjome, B. Shaw parašė 54 dramas. Ne visos anų laikų publikai vieno-

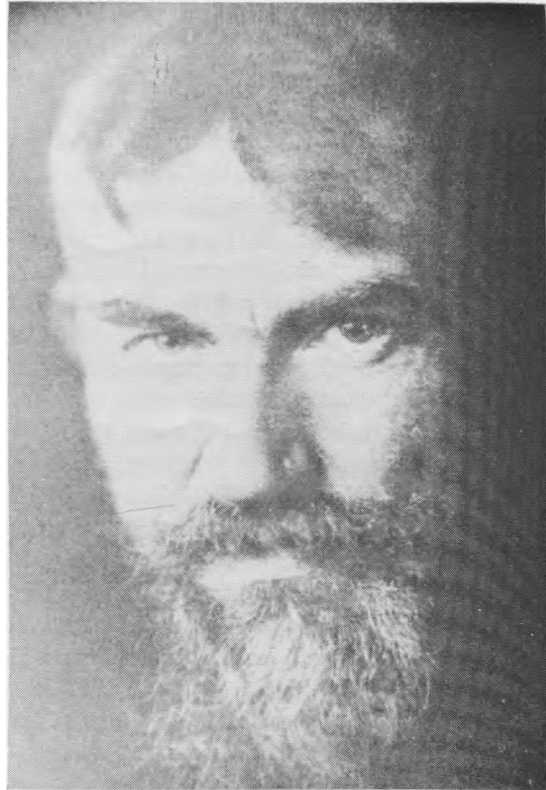
dai patiko. Pirmoji drama "Widower's Houses" buvo parašyta 1892 m. Anglijoje buvo susikūrusi tam tikra klasė, vadinama proletariatu. Shaw dažnai lankė Dubline ir kitur darbininkų lūšnas ir matė visą jų neturtą. Jis uoliai skaitė Markso "Kapitalą" ir komunistų "Manifestą". Buvo gerai susipažinęs su Pierre Proudhon raštais: "Kas yra neturtas" (1840) ir "Neturto filosofija" (1845). Shaw tas mintis savo dramose pavertė ugningomis, jos kaitino darbininkų širdis. Pasakui parašė kitą dramą "Mrs. Warren's Profession". Čia jis apgailestavo baltąsias verges, prostitutas. Jis drąsiai kėlė visuomenės žaizdas ir kaltino kapitalizmą. Jis, kaip ir Proudhon, sakė, kad kapitalistų turtas yra pavogtas iš darbininkų. Jeigu nori, kad nebūtų prostitucijos, duok mergaitėms geresnį uždarbį. Įdomi jo drama yra "Man and Superman", kur jis įrodinėja, kad dabartinis žmogus gali pavirsti antžmogiu. Tai pasiekti jis gali mokslu, menu, muzika, gamtos grožiu. Kitas būdas žmogui pavirsti antžmogiu yra natūrali selekcija, atrenkant talentingus žmones.

Kai 1920 m. Joana d'Arc buvo paskelbta šventąja, Shaw parašė apie ją dramą. Įdomu, kad ši drama apie katalikų šventąją yra laikoma geriausia iš visų jo parašytų dramų. Shaw dramų charakteriai nėra tokie individualūs, kaip pvz. Šekspyro raštuose, bet jis daugiau dėmesio visuomet kreipia į socialinius charakterius.

MODERNUS ŽMOGUS

Daugeliu klausimų B. Shaw mintys buvo labai modernios. Pvz. religiją jis dalina į dvi šakas: organizuotą ir neorganizuotą. Tipiškai organizuota religija yra katalikų religija, turinti aiškiai nustatytą pasaulėžiūrą, kurios kiekvienas turi laikytis. Kita religija yra neorganizuota, ji neturi aiškios pasaulėžiūros, bet gali turėti kitų įvairių religinių elementų. Todėl tokių žmonių negalima laikyti netikinčiais. Mes gyvename pluralistinėje visuomenėje, kur yra visokių grupių su įvairiomis pasaulėžiūromis, kurias reikia respektuoti.

B. Shaw buvo tikras moters laisvių (Wo-

Bernard Shaw

men's Lib) skelbėjas. Jis mano, kad visuomenė per daug reikalauja iš moters – pagimdyti ir išauginti vaiką. Valdžia turėtų mokėti kiekvienai motinai už vaiko pagimdymą ir išauginimą bent 10.000 dolerių.

Kai B. Shaw nukritęs nuo dviračio susilaužė koją, labai ilgai sirgo ir turėjo progos pažinti daugelį gydytojų. Jis jiems priekaištuoja, kad per brangiai iš pacientų ima už savo patarnavimus. Juk ir paprasti darbininkai tarnauja visuomenei, bet kiek jie gauna algos, palyginus su gydytojais? Tie žmonės dažnai kenčia ir negauna gydytojo patarnavimo, nes neturi iš ko jam užmokėti. Jo mintys privedė Angliją prie socialinės medicinos.

Įdomu, kad Shaw, toks pažangus žmogus, nepripažino darvinizmo. Jam nepatiko jo materializmas. Jis buvo nusistatęs ir prieš Freudo psichoanalizę su sekso per dideliu išskėlimu. Jis vertino žmogaus kūrybinę pažangą ir manė, kad žmogus savo pastango-

mis gali labai daug pasiekti ir padaryti gyvenimą daug gražesni.

GYVENIMO PABAIGA

B. Shaw kūrybinis laikotarpis prasidėjo gana vėlai – tik po 30 metų. Gal dėl to, kad jis neturėjo universitetinio išsilavinimo. Reikalingų žinių įsigijo jis pats besimokydamas ir labai daug skaitydamas. Daugiausia jis išmoko iš gyvenimo patirties. Geriausias dramų parašė, jau peržengęs 60 m. amžiaus. Paskui jo kūryba jau pradėjo menkėti, bet visą gyvenimą iki mirties daug dirbo. Visuomet su savimi turėdavo užrašų knygele ir viską žymėdavosi ir traukinyje, ir autobuse, ir vaikščiodamas. Religijos atžvilgiu nieko bendro neturėjo su protestantizmu. Jis vertino kai kurias katalikų religijos vertybes. Paskutiniu metu buvo atrasta jo korespondencija su viena katalike vienuole. Jam tai buvo naujas, įdomus moters tipas. Ji

atrodė jam lyg kokia skaidri vaidilutė. Tokio moters tipo dar jis nebuvo aprašęs savo dramose.

Jis buvo visų gerbiamas, bet ne visų mylimas. 1925 m. gavo Nobelio premiją, bet pinigų nepriėmė. Jam prikišama, kad buvęs pilnas puikybės, visur ieškodavęs garbės. Kiti mano, kad tai nebuvusi tuščia puikybė, bet visa tai darydavęs dėl propagandos, norėdamas, kad žmonės juo labiau susidomėtų ir daugiau skaitytų jo raštus.

Mirė 1950 m. lapkričio mėn. 2 d. Testamente reikalavo, kad jo kūną sudegintų, pelenus sumaišytų su žmonos pelenais ir lietiną dieną išbarstytų parke. Gal tai buvo noras simboliškai pasilikti kartu su savo mylima žmona.

Nors B. Shaw, kaip ir kiekvieno genijaus, gyvenime buvo daug keistenybių, bet vis dėlto reikia pripažinti, kad jis savo gyvenimu ir savo raštais labai praturtino pasaulį.

NEĮPRASTAS ATSITIKIMAS

ALEKSANDRAS KELMIETIS

Tai buvo Naujųjų Metų išvakarėse. Abu su žmona nuėjome į parapijos bažnyčią pamaldų, kad rytoj, Naujųjų Metų dieną, galėtume būti laisvi. Mat, norėjome visai dienai išvykti į gamtą. Atvykę radome bažnyčią dar pustuštę, pasirinkome savo įprastą vietą ir atsėdome. Suolai greitai pripildėjo žmonių. Šalia manęs, iš kairės pusės, atsėdė keistas vyrukas. Jis greitai patraukė mano dėmesį. Atrodė, kaip šių laikų jaunuolis. Nors aš nemėgstu apžėlusiu ir barzdotų vyrų, bet šis man patiko savo originalumu. Jis greitai išsitraukė iš apatinės švarko kišenės storą knygą, panašią į Šv. Raštą, ir ėmė skaityti.

Priešais suolas pasiliko pustuštis: jame sėdėjo tik dvi moterys. Viena – dėmesio nekeltanti, kita – graži. Buvo matyti, kad ji dar jauna, jos suknelė paprasta, kukli, bet labai tiko jos gražiai figūrai. Galvą ji laikė išdidžiai pakeltą, o gražią šukuoseną puošė du juodi safirai. Veido nesimatė. Šalia jos,

ant suolo, gulėjo juoda, didoka piniginė su auksine monograma SB. Ypatingo dėmesio nekreipiau nei į piniginę, nei į jos savininkę, nors retkarčiais žvilgsnis nejučiomis į ją nulsydavo.

Taip sėdėjome ir meldėmės kiekvienas sau, kol neprisiartino pinigų rinkėjas su maišeliu ant ilgos lazdos. Kai jis prisiartino prie mūsų suolo, visa bažnyčia jau klūpėjo. Kai tik jis ištiesė ranką su lazdele išilgai mūsų suolo, pastebėjau, kaip staiga gražiosios moters piniginė plumptelėjo į maišelį. Mano kaimynas, klūpodamas kakta atsirėmęs į užpakalinę prieš jį stovinčio suolo atramą, vikriai pagriebė piniginę ir įmetė į maišelį. Tuo pačiu metu ir aš ėmečiau savo centus.

Nepažįstamoji moteris greitai pajuto tą nedraugišką elgesį ir atsigręžusi į mudu žiūrėjo, žvelgdama čia į mane, čia į jį, matyt, nežinodama, katras esame kaltas. Aš jaudinausi, o mano kaimynas, akis nuleidęs į knygą, ramiai sau meldėsi, tartum čia

nieko nebūtų įvykę. Pinigų rinkėjas stovėjo vietoje ir piktai žiūrėjo į mane, laikydamas pakabines maišelį man po nosimi, aiškiai mane įtardamas negeru elgesiu. Sumišęs ir susigėdęs, aš pažvelgiau į damą, į jos gražias akis, o ji sutiko mane šaltai, tarsi sakydama: "Tu kaltas!" Man pradėti aiškintis šitokioje situacijoje nebuvo kaip, tai žvilgterėjau į žmoną, lyg patarimo klausdamas, kas daryti, o ji mane sutiko su dar šurkštesniu klausimu: "kas čia su tavim darosi?" Nesulaukęs iš niekur pagalbos, įkišau ranką į maišelį ir ištraukiau piniginę. Supykęs pasakiau "sorry" ir padėjau piniginę ant suolo, kur ji pirma gulėjo.

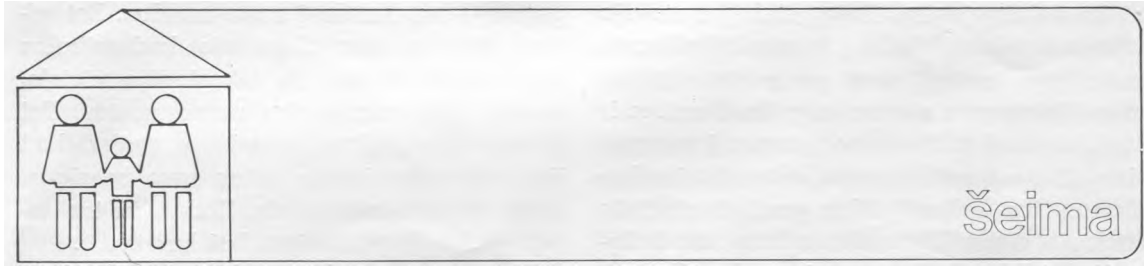
Mano kaimynas, išgirdęs "sorry", pabudo lyg iš miego, paėmė nuo suolo tą pačią piniginę, atidarė ir, išėmęs iš jos 10 dolerių banknotą, įmetė į maišelį. Piniginę vėl padėjo į tą pačią vietą. Pats gi, lyg niekur nieko, vėl nuleido akis į Šv. Rašto skaitymą. Aš atsigavau, dabar jau buvo visiems aišku, kas kaltas, bet padėtis nuo to nepasikeitė, o dar labiau, galima sakyti, susikomplicavo. Nors aš galėjau jau drąsiai žvelgti čia į piniginės savininkės gražias akis, čia į rimtą pinigų rinkėją, čia į sumišusią žmonos šypseną, čia į publiką, kuri labai smalsiai žiūrėjo, kas dedasi mūsų suole, tačiau tos kvailos ir įkyrios įtampos negalėjau išverti ir savo alkūne stuktelėjau kaimynui į pašonę, o šis pasakė "sorry". Pakėlęs akis, jis pamatė daug akių į jį žiūrint. Skubėdamas išsitraukė iš kelnių kišenės apiplyšusią piniginę ir, ją pravėręs, ištraukė vienintelį ten buvusį 20 dolerių banknotą. Kiek palaukęs tarp pirštų, pakišo jis jį man, kad jį paimčiau, bet aš purčiausi, į jį žiūrėdamas, lyg jis man būtų pasiūlęs gyvatę paimti į rankas. Akimis parodžiau į damą ir pats su pasitikėjimu pažiūrėjau į pinigų rinkėją, bet šis man pasirodė dar piktesnis, išraudęs, tartum norėjo šaukti: "baikit greičiau šią komediją!" Mano kaimynas mandagiai siūlė nepažįstamai damai priimti tą 20 dolerių banknotą, bet ji kategoriškai atsisakė. Tada jis vėl pradėjo man tuos pinigus kišti. Pirštu parodžiau, kad jis juos padėtų ant suolo, prie damos piniginės. Taip jis ir padarė, o

pats vėl nugrimzdo į savo maldas. Bet pinigų rinkėjas, matyt, galvojo, kad reikalas taip negali baigtis. Jis tebestovėjo vietoje, maišelį laikydamas ties mano nosimi. Tai mane erzino, užtat mostelėjau ranka, kad jis pasitrauktų ir eitų toliau savo pareigas. Jis pasitraukė nenoromis. Rodos, su tuo turėjo viskas ir pasibaigti, bet kur tau...

Skersvėjis pradėjo judinti ir kilnoti tą banknotą. Mačiau, kad jis ilgai ant suolo negulės, bet kas man darbo. Taip ir buvo. Vėjas nunešė tuos 20 dolerių ir pakišo po suolu. Atrodė, kad nei dama, nei mano kaimynas to nepastebėjo. Niekas nesikėlė jo paimti. Aš mielai būčiau atsikėlęs ir jį paėmęs, kiekvienas vyras nori gražiai damai įsiteikti, bet aš dabar negalėjau to padaryti: iš vienos pusės sėdėjo sujaudinta žmona, iš kitos — keistas kaimynas. Taip sėdėjau neramus, kartas nuo karto pažvelgdamas į išnykusį banknotą, kol atėjo taikos valandėlė, kada sukilusi visa bažnyčia sveikinosi. Gražioji kaimynė atsisuko ir pirmoji ištiesė man ranką, tarsi atsiprašydama už įtarimą, o paskui ji padavė ranką tam kaimynui, tarsi atleisdama jo išsiblaškimą. Ir tik dabar ji pastebėjo, kad nėra tų 20 dolerių. Pasijuto negerai, tikriausiai ji pamanė, kad aš arba tas mano kaimynas bus įsidėjęs juos į piniginę. Ir vėl man neramu, negaliu melstis. Paaikškinti negaliu, žmonės jau ir taip į mus piktai žiūri, kaip į vilkus. Taigi — nė šnipšt.

Po pamaldų paėmiau savo kaimyną už parankės ir nuvedžiau prie nepažįstamos damos, suradau vėjo nuneštus 20 dolerių ir atsiprašiau už save ir už savo kaimyną dėl padaryto nemalonumo. Pasirodė, kad mūsų kaimynas buvo pirmą kartą bažnyčioje ir pirmą kartą skaitė Šv. Raštą apie Kristaus pamokslą nuo kalno. Jis taip buvo paveiktas Kristaus pamokslo, kad nieko nejautė, kas dėjosi bažnyčioje, jis matė ir girdėjo tik Kristaus žodžius. Iš karto pasijutome visi trys laimingi.

Kitą sekmadienį nuėjome į bažnyčią. Žmona man parodė juos abu klūpančius viename suole. Po trijų mėnesių mes buvome jų sutuoktuvii liudininkai.

Kokį norėčiau turėti vyrą

("Laiškų Lietuviams" konkurse III premiją

rašinys)

Nijolė Beleškaitė- Gražulienė

Daktaro. Tik daktaro ar šiaip sau turtuolio aš norėčiau ir jums patarčiau: prabangus namas prašmatniam priemiesty... Visi patogumai. Virtuvėj tik spausk mygtukus, ir verda, kepa, indus plauna ir išsivalo. Kilimai ir sofas minkščiausi, naujausi, grindys pačios vaškuojasi. Sienos – meno galerijos. Du liuksusiniai automobiliai. Vasaros – nuosavam vasarnamy, žiemos – šiltoje Floridoje, savaitgaliai – tai šen, tai ten. Teatras, meno parodos, geriausi restoranai. Šeimynėlė gražiai aprengta, tik sek madas. Laiko ir pinigų viskam. Nori – remk gerus darbus, nori – siek karjeros, nori – studentauk amžinai arba vaikučiams laiką pašvesk.

Net raukšlių veide mažiau, kai tarnaitės dulkes šluosto, o aš lengvo šilko pižamoj sėdžiu minkštam krėslė slyvos pavėsy, apsupta raudonų rožių. Gaivinuosi "pagerintu" limonadu, retkarčiais žurnalo lapą versdama. Grįžęs vyras – bučkį žandan ir, pamėš paruoštą gėrimą, prisėda šalia. Gurkšnojama. Šnekučiuojama. Akys žvilgt, žvilgt, rankos siekia viena kitos, ir besileidžianti saulė stebi, kaip nusiviliojam vienas kitą į miegamąjį, kur karališkoj lovoj karališkai mylimės.

Ar ne gana rimtai šią temą gvildenu? Argi gali ištekėjusi moteris atskleisti pasauliui, kokio vyro norėtų! Savo išgarbinsi – bus nesukalbamam, į puikybę pasikėlęs. O jei (nelaimė!) pageidautum nesamų dorybių – mirtinai užgausi. Ir vėl bus nesukalbamam. Vienaip ar kitaip – nebebus gyvenimi-

mo. O jei ir išdrįstum, yra pavojus, kad paprastos žmonelės atskleidimai būtų įdomiausi tik jos vyrui ir, tur būt, jo mamai.

Ne, ištekėjusi moteris negali rimtai šio klausimo nagrinėti. Jai jau "šaukštai po pietų". Turimo nepakeisi nei gerumu, nei barginiais, nei su kitu, nors šiandien paskutinis būdas labai madoj. Čia tema netekėjusioms ir net nesusižiedavusioms mergaitėms.

O ką jos žino?

Gyvendamos po mamytės ir tėvelio sparneliais, prisiskaito romanų, prisižiūri filmų ir svajoja atrasti savo sielos antrąją pusę. Nė į galvą joms neateina išbandyti jo gabumus su plaktuku. Džiaugiasi šokio sūkurėje, nė nesapnuodamos, kad iš proto ves jo amžinas užmiršimas išnešti šiukšles. Dūsauja, kai reikia atsisveikinti, nors pasimatymai kasdien, ir nieks neįtikintų, kad po vedybų per darbus, mokslą, poilsį ir vaikus vyrą dar mažiau tematys.

Tiesa, jos kritiškai stebi vedusias poras. Kartais gal joms dingteli, ar šios neslepia kažko nuo svetimų – nevedusių. Kažko baisaus, pavyzdžiui, kad vedybos, tur būt, yra tikras pragaras! Gi tiek vyrų, žmonių susiraukę, nemandagūs vieni kitiems, su vaikais tik ginčijasi, niekur neina, namie tupi, niekas jiems neįdomu... Sau prisiekinėja: "Mums (išsvajotam ir jai) taip nebus". Taip, jos išsvajotas bus šoks, toks ir anoks, ir jie gyvens kitaip, geriau, ir bus laimingi. Taip jauna, netekėjusi mergaitė galėtų daug prisvajoti apie norimą vyrą.

Sakydavo: "Pagyvinsi – pamatysi". Oi,

kaip nemėgdavau šių žodžių. Jie dažniausiai būdavo ištariamai lėtai, gale dar liūdnei palinguojant galvą. Ką gi, pagyvenau ir pamaciau. Šeimai gyventi atskirai, be močiūčių, diedukų, tetų, dėdžių ar brolių, seserų pulko po tuo pačiu stogu, malonu, bet vienas žmogus galą gautum! Namai, darbai, vaikai, o kur dar kultūriniai momentai, socialinis gyvenimas? O jei prisideda dar ligos! Reikia šalia tvirtų rankų ir geros širdies.

Apsidairykim aplink. Nemažai porų gražiai sugyvena. Aš jų pasirinktųjų neimčiau, o jie, tur būt, mano, tačiau kiekvienas sau tinkamai pasirinko. Stebi ir negali nesigėrėti, kai matai, kaip sutinka jų būdai, kaip abu kuria bendrą gyvenimą. Kaip jis ir ji tikrai sudaro pilnesnį "žmogų" kartu, negu atskirai. Kaip vieno nekantrumą atsveria kito švelnumas. Vieno tylą – kito pašnekos dovana. Vieno rimtumą – kito humoras. Kai kurios savybės tos pačios – "Kokie jie panašūs!" Kitos priešiškos, bet ne tiek skiria, kiek papildo.

Mes iš šalies stebim ir sprendžiam: "Jie laimingi!" Jaunų mergaičių neramumui sumažinti išdrįščiau tvirtinti, kad daug man pažįstamų porų, kurios buvo subrendę (ne aštuoniolikmečiai), kai vedė, gerai pasirinko. Gi gerų vyrų yra šimtai, gal net daugiau. Tačiau, kai pradedi gyventi su žmogum ir pamatai, kad ir čia sutinkam, ir čia sutinkam, tai pradedi galvoti, kad, jei kitoks būtų, oi, būtų blogai! Kad ir puikiausias, bet man netiktų ir baigta.

Nesklandumų, žinoma, pasitaiko: Bronės vyras niekad nepadeda namų ruošos. Aš tokį su šiukšlėm išmesčiau, o ji laimingai dešimtmetį jau švenčia. Ritos – limpa prie kitų moterų. Suėjimuose ar baliuose jo ranka vis siekia draugo žmonos pečių, ir veidas glaudžiasi artyn. Jei ši leidžiasi, abu išsišiepę kikeną, kokie jie "bajavi". Man širdy žiburėliai užgestų, o Rita vis grįžta su juo namo. Stefos vyras dar šiaip taip vinių įkala, o kitką ji pati taiso. Aš verkdama bėgiau pas tėtį pagalbos. Mildos – nė piršto neprikiša prie vaikų – iš nuovargio nualpčiau.

Bet, aplamai žvelgiant, visos pasirinko sau tinkamą gyvenimo draugą – vyrą.

Kaip tai atsitiko? Gal jaunos mergaitės, kurios ieško sielos antrosios pusės, žino ką daro? O juk mes visos tokios buvom, neskaitant tų, kurios iš anksto nutarė tik už daktaro tekėti!

Tai kaip tada su visais tais gyvenimo palengvinimais? Vyras, kuris ir prie darbo, ir prie šeimos, ir prie pinigų, ir prie veiklos?

Argi vyras mažiau brangus, jeigu jis pats nepristato prie namo žaidimų kambario su židiniu? Toks ir panašūs gabumai – tik priedas. Dėl jų neveši ir nemesi.

Iš kitos pusės žiūrint, kuri iš mūsų yra toks talentų maišelis? Toks perlas! Kuri nuolat ir vyrą, ir vaikus, ir namų darbus, ir bendravimą nuolat ir nuolat tobulai prižiūri? Iš šalies kartais atrodo, kad ta ir ana viską pajėgia ir kad joms nė vienoje srityje nieko neprikiši. Bet jos, tur būt, kokios užburtos laumės. Mums gi, paprastoms žmonelėms ir motinoms, kartais ir nepasiseka. Tai, žiūrėk, kantrybės pritrūko, vaikų žaislus berankiojant, ir išbarei vyrą už menkniekį. Tai vėl, prisikvieteivi svečių ir prie mėsos užmiršai, visai iš galvos išgaravo, bulvių paruošti. O vyrui ar nepritrūko kada švarių kojinių? Arba – artinasi prie tavęs, o tau "galvą skauda".

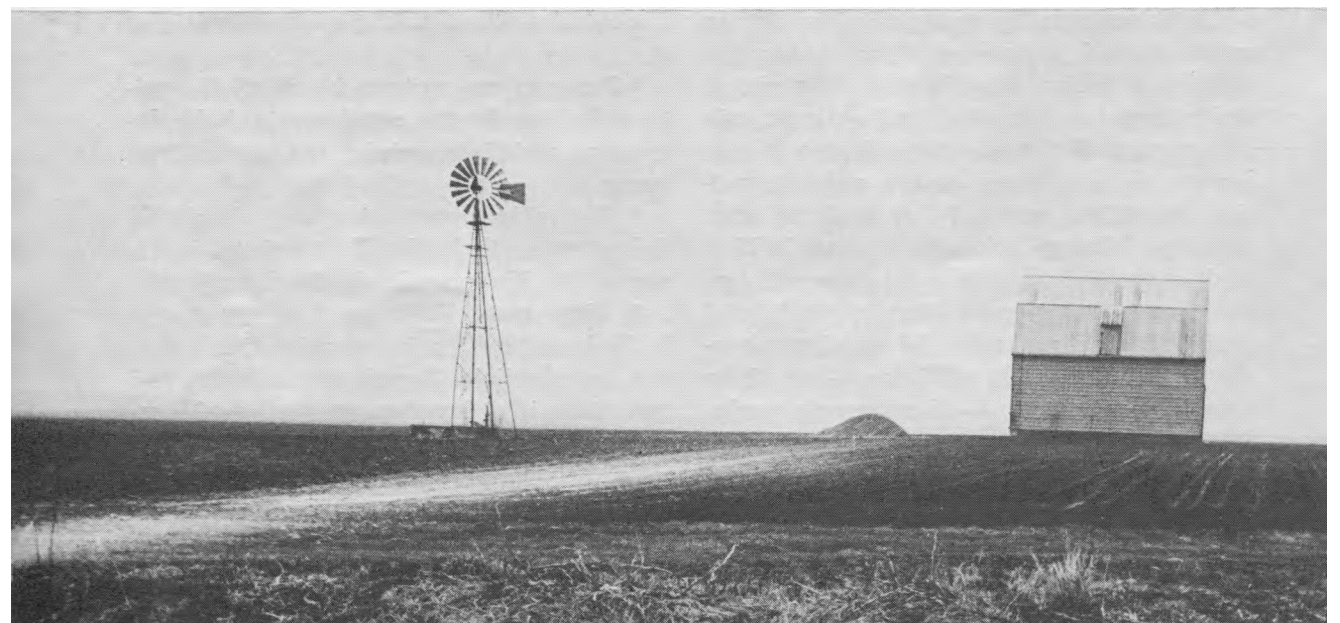
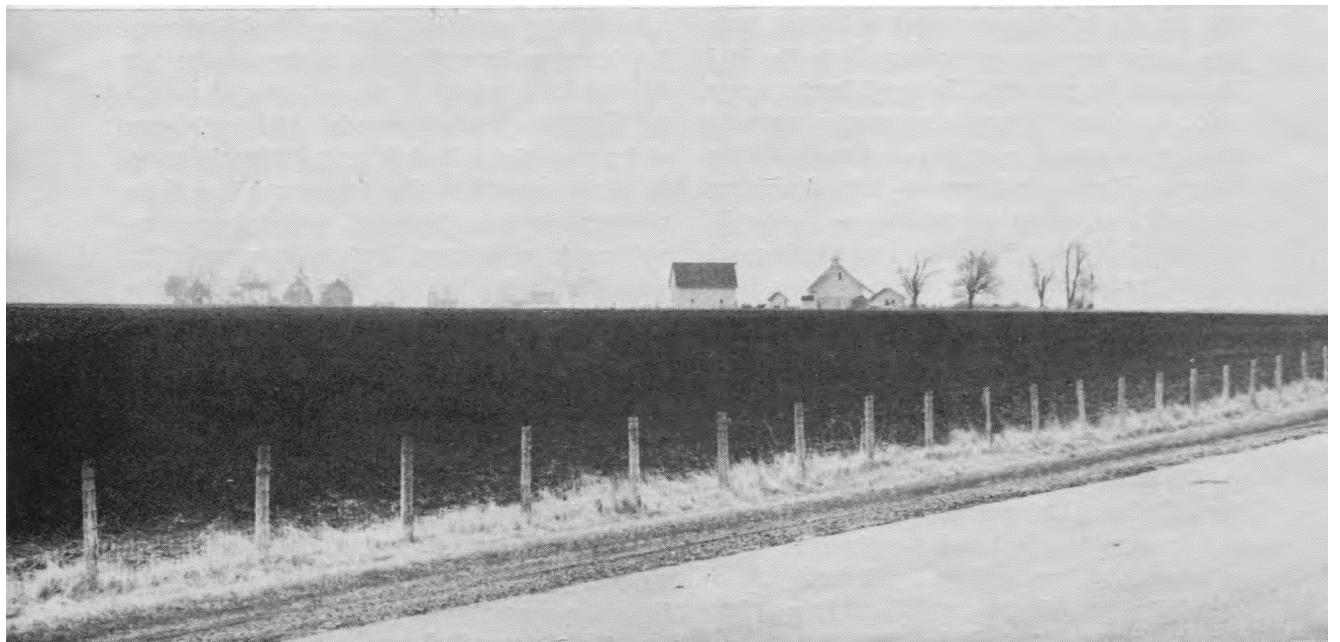
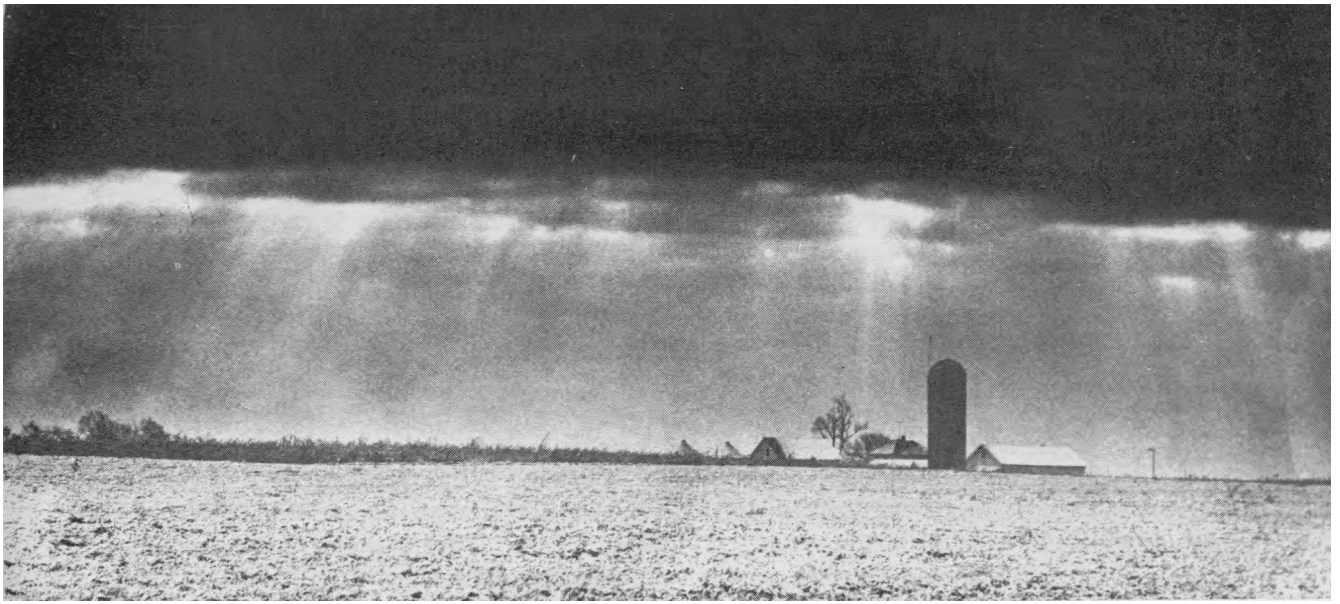
Ką gi, stengiamės mes, stengiasi ir jie, tas ir svarbiausia. Matai, kad žmogus myli, rūpinosi, nori gero. Vienu žodžiu, motai, kad jis geras žmogus. Toks yra ir geras vyras. Kas tokio nenorėtų?

- Paragvajaus vyriausybė atėmė iš jėzuitų mokyklas Assuncion vietovėje, kaltindama, kad socialinis mokslas ten esąs subversyvus.

- Valgykla neturtingiesiems už 800.000 dol. statoma Oklonde, Kalifornijoje. Ja rūpinasi Šv. Vincento Pauliečio draugija.

- Šiuo metu Vatikane yra svarstomos 1.037 beatifikacijos ir kanonizacijos bylos.

- Jugoslavijoje, Zagreb mieste, surengtoji teologinių ir sielovados studijų savaitė su-traukė daugiau kaip 800 dalyvių.

Meilė, jos psichologija

A.A.

Meilė – labai svarbus, reikšmingas žmogaus jausmas. Ir labai sudėtingas. Tai jausmų, intelektualių pergyvenimų, pojūčių, visapusiško aktyvumo kompleksas, kurio dėka žmogus peržengia savojo "aš" ribas. Susilieti su kitu žmogumi, ypatingu būdu jį pajusti, išjauti į jį, tapti jo dalimi, neprarandant savo individualybės, savo "aš".

Kokios svarbiausios sudedamosios meilės dalys ir kokie jos požymiai?

Visų pirma – tai pats neegoistiškiausias aktas, atsidavimas kitam žmogui be jokių sąlygų.

Mylimam žmogui mes atiduodam savo jausmus, suvokimą, interesus. Ir kuo daugiau žmogus duoda, tuo daugiau visko lieka ir jam pačiam. Tai kito žmogaus ir savęs pažinimas per bendravimą su juo. Juo labiau, kad tai nepaprastas pažinimas. Tai žmogaus esmės pažinimas, jo pačių geriausių galimybių, jo asmenybės, apsivaliusios nuo atsitiktinio, praeinančio, pažinimas. Pagaliau tai pagarba kitam žmogui. Priėmimas jo tokio, koks jis yra, su jo teise į savąjį tobulėjimo kelią, laisvę, be bandymų pakeisti jį, perauklėti. Tai *atsakomybė* už tą žmogų, netgi didesnė už save. Tai rūpestis juo. Jeigu motina nesirūpina savo vaiku, mes nepatikėsime, kad ji myli jį. Taip ir su meile. Pabandykime iš jos atimti nors vieną anksčiau minėtą komponentą, ir ji taps nepilna.

Meilė tarp vyro ir moters, merginos ir jaunuolio, būtent erotinė meilė, turi savyje dar keletą papildomų komponentų. Pirmiausia noras kuo maksimalesnės vienybės su mylimuoju. Tokio siekimo nebūna tėviškoje meilėje. Erotinė meilė reikalauja ypatingo išskyrimo, kai tuo tarpu tėvai gali vienodai mylėti visus savo vaikus. Moteris arba vyras siekia mylėti *tik vieną žmogų*. Ir galų gale erotinė meilė siekia intymaus artumo, kūniško suartėjimo, specifinės lytinės meilės.

Reikia būtinai pasakyti, kad meilė, kiek ji priklausytų nuo mūsų įgimtų savybių, yra beveik nuo mūsų nepriklausoma. Norime mes to, ar nenorime, kažkokiam mūsų asmenybės išsivystymo laipsnyje jinai prasi-verš. Mes išsimylime tik iš savo vidinio poreikio mylėti. Ir gali pasitaikyti, kad išsimylime visai netinkamą, tos meilės nevertą žmogų. Bet vėlgi – kuo turtingesnė žmogaus natūra, kuo didesnės galimybės pažinti mylimą žmogų, didesnės galimybės juo rūpintis, tuo mūsų meilė gali būti galingesnė ir gilesnė.

Pasirodo, mylėti ir būti mylimam ne taip jau paprasta. Tos pastangos iš mūsų daug pareikalauja.

Ir meilė, pilnavertė, sudėtinga, žmogui formuojasi pamažu, iš lėto, etapais. Kiekvieno žmogaus meilės istoriją sąlygiškai galime suskirstyti į 4 etapus.

1. *Meilės kūdikystė*. Tai periodas, kuris trunka maždaug iki 12 metų. Jo būdingiausi bruožai: schematiškumas, meilės abstraktumas. Šiame amžiuje išivaizduojama meilė nekonkreči, neindividualizuota. Vaikas dar negali suvokti nei savo meilės, nei savo meilės objekto kaip individo. Vaikas turi poreikį meilei apskritai. Jo meilėje ypač daug fantazijos, oro pilių, princų ir princesių. Neįsivaizduojame, ką turėtume duoti kitam žmogui, koku reikia būti meilėje pačiam. Erotinis aspektas kol kas užima labai nedidelę tos meilės dalį. Apie ją vaikas turi dar mažesnę suvokimą, kaip apie meilę apskritai. Šitas periodas jausmų formavime užima ne mažiau reikšmingą vietą kaip ir kiti periodai. Dabar formuojasi asmenybė, jos sugebėjimai kurti, pažinti, gerbti, tai yra tokios savybės, be kurių pilnavertė meilė toliau neįmanoma. Jeigu tos savybės dėl kokių nors priežasčių nesivysto ar vystosi nepilnai – susidaro rimtas pavojus. Pavojinga, jeigu tas periodas užsitęsia iki 15-20, o kartais ir daugiau metų. Tada meilėje žmogus labai ilgam užsibūna oro pilyse.

Dėl vaikiško meilės suvokimo jis negali arba bijo surasti konkretų žemišką žmogų, kurį būtų galima mylėti ir būti mylimu, kurio meilė keistų ir jo paties asmenybę, pradėtų naują jos formavimosi etapą. Pasakų pasaulis – svarbus žmogaus gyvenime, bet realus gyvenimas svarbesnis, sudėtingesnis, turtingesnis ir įdomesnis.

2. *Meilės vaikystė*. Jos amžius maždaug nuo 13 iki 18 metų. Ji prasideda tuo momentu, kai žmogus vieną kartą pamilsta konkretų asmenį.

Šito periodo ypatybės meilės jausmas be galo intensyvus. Jaunas žmogus per labai trumpą laiką nepaprastai pasikeičia, tiesiog tampa kitu, perlipa per savo senąjį "aš". Meilė tampa pačiu svarbiausiu faktoriu jo gyvenime. Deja, šitas jausmas be galo vienpusiškas. Jis pats, tas jausmas, svarbesnis už žmogų – meilės objektą. Tame žmoguje jis mato idealą, tai, ką būtent trokšta matyti, ne tai, kas yra iš tikrųjų. Kartais visai nemato to žmogaus, jį visą užvaldo vien savi pergyvenimai. Iš dalies dėl to jauną žmogų sukausto baimė, jis darosi drovus, pasyvus. Jeigu pirmasis periodas paprastai neįvertinamas žmogaus gyvenime, tai antrasis – dažniausiai pervertinamas. Ir tame slypi visi jo pavojai.

Šitą meilę mes vertiname kaip meilės viršūnę. Tai meilė, kuri esą nepasikartojanti, "stipresnė už visas", vėlesnė meilė – tik blyškus jos šešėlis. Aišku, pirmąją meilę pervertiname. Stengiamės jos laikytis iškibę. Bandom "bet kuria kaina" išigyti meilės objektą, kaip nuosavybę. Bandome meilę išlaikyti jos pirmąjį ekstazėje, be galo intensyvią.

Visa tai gali sulėtinti teisingą meilės rutuliojimąsi. Suprantama, kad jausmai, pergyvenimai šitame periode yra iš tikrųjų labai intensyvūs, labai ryškūs. Šitas amžiaus periodas ypatingai išsiskiria jausmų turtingumu ir tikru meilės "alkiu". Kaip ten bebūtų, bet meilė šiame periode negali žmogui duoti tiek, kiek iš jos tikimasi, tiek, kiek ji mums savo palaimos pažeria vėliau.

Tai paaiškinama tuo, kad žmogus dar nemoka meilės "kalbos", jis nemoka išreikš-

ti savęs, savo jausmų, negali giliau bendrauti, nemoka savęs sutapatinti su kitu žmogumi.

Dėl to pirmoji meilė – dažniausiai "nelaiminga meilė". Jauni žmonės nesugeba teisingai pasirinkti meilės objekto. Nemokėjimas bendrauti veda į nesupratimą ir nesupratimus, daro nuoskaudas, sukelia pavydą, konfliktus.

Taigi meilės vaikystė reikalauja sau jautraus dėmesio, bet ne idealizacijos. Meilė dar augs, šakosis, turtės. Dėl to nepatariama skubėti su prisipažinimais meilėje. Prisipažinimai įpareigoja, o po to pasirodo, kad meilės objektas neatitinka idealo, kad bendrauti sunku. Meilė šitame periode visada sukelia aplinkinių smalsumą. Ir dėl to nesėkmės gali sukelti nereikalingų komentarų, pašaipėlių. Jos bus tuo skaudesnės, kuo giliau pagrįstos.

Kaip sakiau, jauni žmonės tuo metu būna ypač drovūs, nedrąsūs. Nereikia skubėti šitų bruožų atsikratyti.

Reikia pridurti, kad dauguma jaunų žmonių pergyvena keletą susižavėjimų, kai kada vienu ir tuo pačiu metu. Tai padeda žmogui palyginti savo jausmus, juos valdyti.

Apskritai, šitas amžiaus periodas, jei dar pridursime, kad jaunas žmogus turi mokėti save valdyti, sąmoningai tvarkyti savo jausmus, žinoti, kas yra savikontrolė, gali tapti lemiamuoju jo asmenybės išsivystyme.

3. *Meilės jaunystė*. Ji prasideda tada, kai jauni žmonės patiria visus tuos jausmus, išgyvenimus, būdingus meilei, bet jau moka juos išreikšti, išsakyti tiek bendraudami intelektualiai, tiek intymioje, lytinėje meilėje. Šiame periode nusistovi pastovus ryšys tarp vyro ir moters. Žmonės vis giliau pažįsta vienas kitą, visą kito sielos turtingumą ir savo silpnybes. Šiame periode jau įmanomas kuo pilnesnis sutapatinimas savęs su kitu žmogumi, persikūnijimas į kitą žmogų, mokėjimas džiaugtis mylimojo artumu, vertinti, branginti, kam dar nebuvo pribrendę ankstesniuose perioduose. Bendravimo džiaugsmas, noras keisti save, darytis geresniu – yra būdingiausias meilės bruožas. Taip, šitas periodas daugiausia duoda

žmogui, bet jis daugiausia ir pareikalauja iš mūsų. Dažniausiai dabar individas pajunta savo netobulumą, netobulumą žmogaus, kurį myli, dargi praranda tikėjimą meile, tik šį kartą daug sąmoningiau suvokdamas kodėl.

Dažnai vienas iš mylinčiųjų žūt būt užsigeidžia tapti tokiu, koku jį nori matyti mylimas žmogus, ir tuo pačiu lyg tapti jo nuosavybe. Arba atvirkščiai: paversti savo nuosavybe kitą žmogų. Tai pasireiškia reikalavimu: "Jeigu tu mane myli, tu privalai..., gera žmona turi būti tokia". Tokiu atveju griūva viena pagrindinių meilės sąlygų – pagarba. Per didelis prisitaikymas prie kito žmogaus apvagia asmenybę, nuskurdina ją. Ir dėl to ji laikui bėgant darosi nepilnaverčiu partneriu meilėje. Pasipriešinimas tokiems reikalavimams sukelia konfliktus, prievartą -- didžiausią meilės priešingybę.

Pavoiingas ir susižavėjimas "meilės menu", "meilės technika" vietoj tikrosios meilės. Malonumai, kuriuos patiria besimylintieji, turi būti meilės rezultatas, bet ne jos tikslas. Meilės laimė daug sudėtingesnė ir didesnė, negu jutiminiai malonumai. Vien geidulio patenkinimas arba "techninė meilės pusė", ypač jeigu tuo dar piktnaudžiaujama, sukelia bodėjimąsi, persisotinimą, o jautresnius žmones net sudirgina. Geriausias vaistas prieš tokį reiškinį – savarankiškas, kuo didesnė besimylinčių nepriklausomybė. Ir būtinai laikytis principo: *meilėje visų pirma duoti, o tik paskui imti.*

4. *Subrendusi meilė.* Ji būna tarp žmonių, ilgą laiką pragyvenusių santuokoje. Šitame periode meilė pasiekia savo viršūnę, nors išoriškai jos beveik nepastebi, dargi su ja apsipranta ir jos nejaučia patys besimylintieji. Kokie jos charaktariausios bruožai? Visų pirma mylimas žmogus realiai priimamas toks, koks jis yra – su savo visais privalumais ir ydomis. Jo ydos, kurios dažniausiai glaudžiai siejasi su dorybėmis, negąsdina ir neatstumia, bet atvirkščiai – kai kurie trūkumai tik sustiprina meilę. Žmogus, kuris mus myli, mumyse pastebi ir atranda daug daugiau gera, negu mes patys apie save žinom. Ir dėl to mes daro-

mės geresni, nes mylintis žmogus, pažindamas mūsų galimybes, išprovokuoja mus gėriui. Štai kodėl tiek daug mylimų žmonių, išvydę save naujomis, mylinčio akimis, keičiasi ne dienomis, bet valandomis: iš nepasitikinčio, drovaus, suirzusio, niūraus pesimisto tampa ramiu, pasitikinčiu, stipriu žmogumi. Tai dar vienas meilės stebuklų.

Saugoti žmogų nuo jo paties trūkumų, padėti jam įveikti juos ir tuo pačiu tobulėti: tik tokia meilė gali vadintis didžiuoju amžinosios kūrybos aktu. Be galo didelės galimybės kūrybai atsiveria ir auklėjant vaiką. Tėvai moko savo vaiką matyti ir persiimti viskuo, kas gera, kas yra juose pačiuose, ir šitaip tveria naują žmogų, geresnį už save. Ir tuo pačiu kuria ir patys save.

Subrendusi meilė taupi žodžiams. Ji mažakalbė, bet užtat dosni darbais.

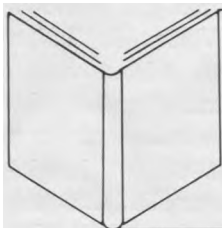
Turi ir šitoji meilė savo pavojų. Pirmasis – tam tikras apsipratimas su tuo jausmu, lyg jis būtų savaime suprantamas ir natūralus. Pamiřtama, kad meilė reikalauja nuolatinio dėmesio, kai kurių sąmoningų pastangų.

Antras pavojus – pagunda naujai meilei, naujam žmogui, dažnai jaunesniam, su ryškesniais jausmais, nežinomybės elementais, rizikos, noro pakartoti meilės vaikystę ir jaunystę. Bet dažniausiai toks bandymas, sugriaudamas brandžiąją meilę, apvilia: po sudėtingos, pilnutinės meilės žmogus negali grįžti į praeitį ir naująja meile džiaugtis taip kaip jaunystėje.

- Vakarų Vokietijos katalikų dienraščių ir kitos periodinės spaudos tiražas siekia 11.000.000 egzempliorių. Net 22 vyskupijos turi savus laikraščius. Veikia vokiečių katalikų žinių agentūra KNA, kurios informacijos sklaidžiamos visame pasaulyje.

- Portugalijos konstitucinis susirinkimas atmetė kraštutinių kairiųjų reikalavimą, kad nebūtų leista krikščionių demokratų partija. Jai buvo uždrausta dalyvauti rinkimuose, bet dabar ji vėl galės veikti.

- Harrisburgo, Pa., diecezija pusę savo pajamų paskyrė išlaikyti parapiņems mokykloms.

Mūsų vaikų religinis auklėjimas

Sesuo Ona Mikailaitė

Ne vienas rūpinamės ir sielojamės mūsų priaugančios kartos religiniu auklėjimu. Neretai atsidustame viešai ar privačiai: "Kur tas mūsų jaunimas eina?" Skundžiamės, kad jaunimas purtosi mums brangių religinių tradicijų, svetimų dievų ieško.

Daug sykių tikriausiai esame girdėję, kad religinis auklėjimas tuo yra sėkmingesnis, kuo anksčiau pradedamas. Vadinasi, pirmasis vaiko religinis židinys turėtų būti šeima. Tėvams savo vaikus auklėti tikėjime yra sunkus uždavinys: trūksta ir medžiagos, ir laiko, ir dažnai drąsos. Tėvai jaučia, jog jiems patiems trūksta reikalingų žinių, kad galėtų imtis vaikų religinio auklėjimo.

Ir religinio auklėjimo tariami specialistai nėra tokie tikri, kuris "vaistas" visiems pripažįstamai religinio auklėjimo bėdai geriausiai tiktų. Vieni mano, kad viską išriš geras dėstymo metodas. Kiti galvoja, kad religinio auklėjimo klausimas yra gero vadovėlio klausimas. Treti tvirtina, kad reikia daugiau ir geriau paruoštų mokytojų (žr. kun. J. Gutausko *Vaiko Dievas ir religija*, Toronto, 1953). Kaip anksčiau, taip dabar religinio auklėjimo specialistai skirstosi į du pagrindinius pažiūrų frontus: "didaktikai" vienoj pusėj, o "psichologai" kitoj. Atrodo, kad paskutiniame dešimtmetyje labiau išsigalėjo "psichologai" atsverti ankstyvesnį "didaktikų" pranašumą. Tad daug dėmesio kreipiama į vaiko psichologinio subrendimo tarpsnį, bandoma nustatyti, kaip vaikas supranta Dievą ir religiją, ir tada patariama taip jį mokyti, kad jam būtų aiškus ryšys tarp dėstomo dalyko ir jo patirties, jo pasaulėlio.

Amerikoje paskutiniame dešimtmetyje religijos vadovėlių ir programų religiniam auklėjimui yra išleista devynios galybės. Aišku, jie yra nelygios vertės. Metodikos klausimais daug kalbėta, daug eksperimentuota ir daug blaškytasi, kol pagaliau prieita išvados, kad nėra gera paaugoti turinį metodui, bet vis dėlto ankstyvesnieji katekizmai turėjo daug trūkumų, kurių neverta kartoti. Tėvai mato didelį skirtumą vaikų iš mokyklos parsineštuose vadovėliuose nuo tų, iš kurių patys mokėsi. Nebėra įprastų klausimų-atsakymų. Kai kuriuose vadovėliuose nebėra net tokių esminių sąvokų, kaip "nuodėmė", "10 Dievo įsakymų". Vaikas, paklaustas, ką išmoko tikybos pamokoj, visokių dalykų pripasakoja, kurie, atrodo, nieko bendro su religija neturi. Kai kur buvo daromi eksperimentai leisti vaikus prie pirmos komunijos be išpažinties. Išpažinčiai vaikai pasirodė tik trečiame ar ketvirtame skyriuje ar net dar vėliau. Bet tai pasirodė nesėkminga, ir vyskupai tokių bandymų jau nebeleidžia.

Tačiau geresni vadovėliai vis vien yra gerokai skirtingi nuo mūsų žinomų katekizmų. Klausimai-atsakymai, jei iš viso vartojami, tai tik skyrelių gale žinių patikrinimui. Tikėjimo tiesos pateikiamos ne dogmatinėmis formulėmis, o pasakojimo būdu, ypač naudojant medžiagą iš Švento Rašto. Iškeliami asmenys ir jų veikla bei santykis su Dievu, kaip pavyzdys mums. Daug daugiau dėmesio kreipiama į Jėzų kaip asmenį, su kuriuo vaikas mokomas susipažinti.

Šiuo metu religinės medžiagos perteikime vyrauja du pagrindiniai metodai, dėl

kurių vis dar ginčijamasi: 1. vadinamasis išganymo istorijos atpasakojimo metodas ir 2. tematinis metodas. Išganymo istorija

– tai santrauka Senojo ir Naujojo Testamento, atpasakojimas, kaip Dievas vedė žmoniją į išganymą, kurį Kristus pagaliau įvykdė savo mirtimi ir prisikėlimu. Tematinis metodas ima tam tikras religines temas, kurios rišasi su svarbiomis religinėmis sąvokomis bei simboliais, pvz. "Dievo šeima", "naujas gyvenimas", "duona", "džiaugsmo puota". Temos pateikiamos analoginiu būdu, pvz. Dievo šeima Senajame Testamente yra Izraelio tauta, Jėzus įkuria naują Dievo šeimą – Bažnyčią. Šios šeimos rišamos su vaiko patirtimi šeimoje, su jo šeimos ryšiu su Dievu, dalyvaujant šv. mišiose, švenčiant šventes.

Ką tik išėjusi nauja knygelė *Mano pirmoji komunija*, kuri seka amerikietišką vadovėlį, jungia abu minėtus metodus. Ši knygelė yra didelio formato, su spalvotais paveikslais, stambiu šriftu. Ją spaudai paruošė p. Ingrida Bublienė su kun. Kęstučio Žemaičio pagalba. Kaina – 5 dol. Knygos gale yra pagalbinės medžiagos – paaiškinimų bei pasiūlymų tėvams. Pabrėžiama, kad "šis vadovėlis nėra pilnas katekizmas, bet tik pagrindinių žinių santrauka, vaikui ruošiantis Pirmajai Komunijai". Knygelėje labai akcentuojama, kad vaiko paruošimas Pirmajai Komunijai ir jos priėmimas yra šeimyninis dalykas, nes šio amžiaus vaikui yra pagrindinė jo gyvenimo tikrovė. Jis religines tiesas geriausiai gali pasisavinti per savo šeimą. Faktas, kad "šeimose, kur stoka susikalbėjimo ir meilės, yra labai sunku paruošti vaiką gilesniam santykiavimui su Jėzumi komunijoje. Tačiau kruopščiai ruošiant vaiką pagal šio vadovėlio nuotaiką, meilė šeimose savaime daugiau pasireikš" (iš skyrelio "Tėvams", vadovėlio gale). Taigi, vadovėlis suponuoja, kad tėvai pilnai įsijungs į vaiko paruošimą Pirmajai Komunijai, ar patys tą paruošimą vykdydami namuose, ar bendradarbiaudami su religijos mokytojais.

Prie šio vadovėlio dirbusius tikrai reikia sveikinti. Jo pasirodymu žengiamo didelį

žingsnį pirmyn vaikų religinio auklėjimo literatūroje lietuvių kalba. Vadovėlio kalba yra gana sklandi, išraiškos būdas vaikui prieinamas. Vaikui duodami įdomūs uždavinėliai atlikti jam pačiam arba su savo šeimos narių pagalba. Ilustracijose jungiama simboliška išraiška su realistiška, piešiniais ir nuotraukomis, kad vaikui būtų lengviau surišti Šventraščio įvykius su jo kasdienine patirtimi. Turinio atžvilgiu vadovėlis gana stiprus. Yra skyrius apie išpažintį ir kaip ją atlikti. Vaikui suprantama kalba išdėstomi 10 Dievo įsakymų. Surašyti ir reikalingi poteriai.

Kritiškos pastabos gal būtų tokios. Kadangi vadovėlyje jungiami du metodai, teks kai kur paryškinti įvykių istorinę eigą, kad vaikas suprastų, kas ką seka. Pavyzdžiui, būtų galima paveikslais pristatyti Abraomą, Mozę, Joną Krikštytoją ir Jėzų, kaip Dievo specialiai pašauktus asmenis žmonėms padėti, prie Dievo vesti. Jėzus pats svarbiausias, nes Jis Dievo Sūnus, kuris pilnai Dievo planą įvykdė. Kadangi mažas vaikas istorinės sampratos dar neturi, užtenka pasakyti, kad šiuos asmenis skiria "daugelis metų," bet svarbu pabrėžti, kad yra tam tikras tęstinumas ir kulminacinis punktas.

Vadovėlyje gražiai perteikiamos duonos ir vandens temos pagal Senąjį ir Naująjį Testamentą ir paties vaiko patirtį. Ir čia būtų gera labiau išryškinti panašumus: Dievas myli žmones ir jiems duoda, ko reikia, per Mozę; Jėzus, *kaip* Mozė, maitina žmones ir rodo Dievo meilę; per Mišias kunigas, *kaip* Jėzus apaštalams, dalina mums šventąją Komuniją. Šv. Komunija *yra* šventas maistas, *kaip* duona yra maistas kūnui. Tos analogijos vadovėlyje suponuojamos, bet reikia jas ryškiau sustatyti viena šalia kitos. Tai geras būdas susumuoti skaitytą medžiagą.

P. Nina Gailiūnienė savo įdomiame straipsnyje "Didelio žmogaus mažas Dievas" (L.L. gruodis, 1975, 363-366) rašė, kad šiandieninis jaunimas blaškosi po svetimas religijas, ieškodamas Dievo, aukštesnio ir kilnesnio už save, nes Jėzus, tapęs jiems lygiu draugu, jau nebeatsako į jų transcen-

dencijos alkį. Tai įdomi pastaba, bet, man rodos, diskutuotina. Ar jaunimas nesiblaško ir dėl to, kad dar Jėzaus nėra atradęs, su juo nesusipažinęs daugeliu atvejų?... Ar mes neklydome galvodami, kad jaunas žmogus krikščionybę turi paveldėti iš tėvų, iš krikščioniškos aplinkos? Ji, tiesa, labai svarbi, bet ar mes tikrai padėjome jaunimui Jėzaus ieškoti ir jį atrasti kiekviename jo brendimo tarpsnyje? Jei jaunas žmogus dabar turėtų tikrą ir gilų santykį su Jėzumi, kuris jį asmeniškai myli, jam padeda, su juo eina gyvenimo keliu, jo išklauso kaip geriausias jo draugas, ar jam reikėtų savo dvasinę tuštumą užpildyti pakaitalais? Dėl to ir minėtas vadovėlis bus tiek efektingas, kiek jį naudojantieji pabrėš, kad Jėzus yra tikras ir gyvas asmuo, kuris kiekvieną kviečia su juo draugauti šiame gyvenime ir po jo. O tai galima kitam perduoti tik tada, jei pats tuo tiki, jei pats esi išgyvenęs Jėzaus artumą ir meilę savo gyvenimo varge ir džiaugsmu. Taigi, reikia laikyti pažanga, kad vėl iš naujo pradėdame suprasti, jog religija nėra vien teologinių tiesų piramidė, į kurią kopiname prakaituodami, o *santykis* su gyvuoju Dievu, su "Abraomo, ir Izaoko, ir Jokūbo Dievu", su Dievu, kurį Jėzus vadiną Tėvu ir kurio meilė mums spindi Jėzaus gyvenime, mirtyje, prisikėlime: "Taigi, mes matėme ir liudijame, kad Tėvas atsiuntė Sūnų, pasaulio Išgelbėtoją... Mes pažinome ir įtikėjome meile, kuria Dievas mus myli. .. Mes mylime, nes Dievas mus pirmą pamilo" (1 Jn 4:14, 16, 19).

Lyg nebūtų rytojaus

A. Tyruolis

Tokiu pavadinimu neseniai "Ateities" leidykla išleido debiutinį Teresės Pautieniūtės poezijos rinkinį. Poetė nėra naujokė, nes jau dalyvavo jaunųjų poezijos antologijoj "Tiltai ir tuneliai" (1969) ir septintojoj "Pradalgėj" (1970). "Ateities" (1975 nr. 1) žiniomis, ji rašo poeziją jau nuo 1964 m. Šiuo debiutiniu rinkiniu papildoma iševijos poezija, kurios būdinga žymė – moterų persvara šiame literatūros žanre. Kaip žinia, anks-

čiau Parnaso laukai buvo palikti apdirbinėti daugiausia vyrams. Pvz. pirmuosiuose "Vainikuose" (1921) vos viena poetė tebuvo įsirikavusi į šiaipjau nemenką vyrų būrį, antruosiuose (1938) – dar tik dvi, o jau šiomis dienomis išėjusioj knygoj "Tretieji vainikai" iš 51 dalyvio net 21 yra moterys (kartu ir su mūsų autore)!

Kaip ten bebūtų, Teresės Pautieniūtės poezijos rinkinys yra mielai sveikintinas, nes čia jaunoji poetė prabyla savitu, nenudevėtu žodžiu. Ji priklauso vad. "bežemių" kartai (gimusiai daugiausia pirmaisiais šio pokario metais, tėvams dar neįsikūrus pastoviau). Iš minėtos "Tiltų ir tunelių" antologijos ji pirmoji pasirodo su atskiru rinkiniu. 44 to rinkinio eilėraščiai (imti ir iš minėtų antologijų) padalyti į 6 skyrius, jais autorė išsako savo poetinį ir pasaulėžiūrinį credo. Laisvais ritmais, moderniniu eiliavimo būdu parašytuose eilėraščiuose apstu liūdesio ir skundo, bet nestokojama ir ryžto iš "šiapus upės" žvilgterti ir į anapus, nors glaudesnio ryšio su transcendentinio pasaulio tikrove ir nematyti. Bet šiaipjau yra palinkimo pafilosofuoti, išreikšti aforizmais. Motyvų nedaug, tai daugiau egotistinė lyrika su jautriais ir net skaudžiais sielos išgyvenimais. Giliau nusiteikta prieš "metalo miškus", prieš visa kaustančią technologiją:

Ne medžiam žaliuot,
ne paukščiam giedot
betono vaikų mieste.
Bokštų šaknys
giliai įaugę žemėn,
asfalto upė siurbias

į silpnas medžių šaknis. (Medis, p. 28)

Bet poetę didžiai žavi gamta, laisva, ne dirbtinė, ji myli jos medžius, pušyną, kurs glamonėja net "dygiam glėby" (p. 40). Meilę ji išgyvena mistiškai, kaip Novalis:

Imk mane ir mylėk –
jau atėjo jungtusių valanda,
kada tavo
ir mano kūnas supras,
kad meilė yra viena
ir nedalinama
nei žemėj,
nei danguje. (Imk mane, p. 57)

Betgi tikroji skausmo priežastis lieka kaip ir neatidengta, nors "liūdesys ir skausmas mūsų kasdieninė duona" (p. 67), o gyvenimas tėra "ilgesys ir skausmas" (p. 45). Jei viso to priežastis ne transcendentinės tikrovės suvokimo stoka, tai gal anas "bežemio" motyvas:

Ne tada gimiau,
Ne prie žemės,
bet prie akmens
glaudėsi motina,
bėgdama,
vejama karo,
gimdyma baimėje.

(Ne tada gimiau, p. 73)

Kai kas greičiausiai bus netiksliai supratęs "lyg nebūtų rytojaus" prasme: iš tikrųjų tai greičiau išiprasminimas "šiapus upės", o ne gyvenimas be rytojaus, esą būdingas šiai lietuvių išeiivių kartai. Poetė kelia rimtą problemą: kas bus, kai išseks "smėlio namų" smėlis (p. 64) tai "bežemei" kartai. Tai tikrai verta liūdesio, bet ir ryžto, ką nors daryti, kaip gelbėtis. Mūsų poetė aiškiai įrodo, kad lemiamą vaidmenį čia suvaidina lietuviškoji šeima tremty ar išeiivijoj, pirmiausia išlaikydama lietuvių kalbą, kuri yra neįkainuojama brangenybė ne vien lingvistikos mokslo pasauly.

Formos atžvilgiu Teresės Pautieniūtės lyrika, šalia dainuotinio elemento, perpinta ir į epiką linkusia išraiška. Retkarčiais pasikartoja jau nebematytos tėvų žemės motyvas: "kažkur kopos tęsiasi toli" (p. 64), "nemačiau, kada linus išaudė, drobulės sudėvėjo" (p. 49), "sudėsiu dienos darbus į sunkią skrynią" (p. 71), kuri gal primena ir krautinę. Gal geriausiai poetei sekasi sukurti akvarelinio pobūdžio gamtos vaizdai, pvz. "Metai", lyg miniatiūrinio pobūdžio poemėlė. Tai, be abejo, tėvo dailininko įtaka. Iš motinos ji paveldėjo lyrinį dainingumą (keili eilėraščiai parašyti liaudies dainos stiliu), kalbos meilę:

ir dabar aš moku
dainuot ir kalbėt
žmonių kalba,
mylėt, kaip tu mane mylėjai,
o motina. (Motina, p. 44).

Laisvų ritmų poezijoj tradicinis rimas retas ar tik atsitiktinis. Bet gerai jaučiamas vidinis sąskambis, kaip poetinio muzikalumo žymė. Yra originalių palyginimų, metaforų (rauda balta kaip gublė, anestezinė ty-la, užmarinuotas džiaugsmas, ty-la užšalus ir kt.). Šalia subtilaus dainos švelnumo pasitaiko retkarčiais ir temperamentingesnis posakis, bet šiaipjau vengiama estetiškai pertempto ar kokio bravūriško palyginimo (p. 36, 47). Šalia melancholinio tono yra ir polinkio į humoreską (p. 28, 59). Aplamai imant, Teresė Pautieniūtė valdo žodį ir turi pakankamą žodžių atsargą deramai išraiškai, kurią sugeba perduoti ne šabloniniu, bet šių dienų moderninės jausenos būdu. Tad yra geros vilties poetiniam rytojui, jei tik bus su visu atsidėjimu ir meile ir toliau aukojamasi poezijos mūzai. Simbolingą viršelį knygai piešė Gediminas Kaulėnas.

Teresė Pautieniūtė. **Lyg nebūtų rytojaus**; eilėraščiai. Išleido "Ateitis", 1975. 75 pusi. Kaina 2,50 dol. Spausdino "Draugo" spaustuvė. "Ateities" Literatūros serijos leidinys nr. 10.

- Vietname vyskupų ir kunigų darbas suvaržytas. Mokyti tikybos tegalima namie ir bažnyčioje. Katalikų mokyklos ir kitos įstaigos konfiskuotos. Daugelis žmonių laikoma "perauklėjimo" stovyklose, piliečiai daug kur prievarta perkelti į "naujas ekonomines zonas", svetimšaliai misijonieriai ištremiti. Valstybė naudoja visas priemones marksizmui skleisti. Katalikams labai sunku gauti tarnybas. Namų arešte laikomas Saigono vyskupas padėjėjas. Vienuolika kunigų kalinama pietiniame Vietname ir penki centriname. Vyriausybė draudžia šventinti kunigus ar vyskupus be jos leidimo. Kiekvienam susirinkimui, kur dalyvauja daugiau kaip trys asmenys, reikalingas leidimas.

- Kardinolas Krol pareiškė, kad JAV teroristai ir ateistai gauna paramą savo mokykloms, bet negauna nei katalikai, nei kiti, kurie moko gero elgesio, paremto tikyba.

- JAV katalikų informacijų agentūros vyr. redaktorium yra paskirtas Tomas A. Lorusung.

POSAKIAI SU ŽODŽIU AŠARA

Mūsų liaudies posakiai su žodžiu *ašara* dažniausiai atitinka veiksmazodžius *verkti*, *pravirkti*, *apsiverkti* ir pan. Keletas šio tipo posakių turi ir kitokių reikšmių: *visai nedaug*, *truputį*, *ničnieko* ir pan.

AŠARĄ IŠLEISTI, BRAUKTI, IŠLIETI, NULAŠINTI – verkti, apsiverkti: Kad bent ašarą būtų išleidęs, pačią laidodamas. Be reikalo brauki ašaras dėl niekų. Oi, vaikelai, kiek ašarų dėl tavęs išliejau. Ten gyvenant, jai reikės ne vieną ašarėlę nulašinti.

AŠAROMIS APSILIETI, APSIPILTI – apsiverkit: Rodos, aš jai nieko blogo nepasakiau, bet ji tuoj ašaromis apsiliojo. Kai tik pradedi su ja tuo klausimu kalbėti, tuoj ašaromis apsipila.

KRUVINOMIS AŠAROMIS APSIPILTI – labai verkti: Širdis man ne kartą kruvinomis ašaromis apsipylė.

ARTI AŠAROS – labai greitai verkti, pravirkti: Jis jau toks didelis, bet dėl kokio nors menkniekio jam labai arti ašaros.

AŠAROS GREITAI IŠDŽIŪSTA – greitai nustoja verkti, apsiramina: Nesijaudink – jis greitai pravirksta, bet dar greičiau jam ašaros išdžiūsta.

AŠAROS KAIP LIETUS LYJA – labai verkia: Kai jis motiną laidėjo, tai ašaros kaip lietus lijo.

DŽIAUGSMO AŠAROS BYRA – yra labai patenkintas: Ten jis toks laimingas, kad dažnai džiaugsmo ašaros byra.

NEBRANGIOS AŠAROS – labai greitai, be svarbios priežasties atsirandančios ašaros: Jai labai nebrangios ašaros, kad tik kas – ir verkia.

ARTI AŠARŲ BŪTI – vos neverkti: Ne-erzink jo, matai, kad jis yra arti ašarų.

AŠARŲ IR SU KABLIU NEIŠTRAUKSI – nepravirkdinsi: Jis yra stiprus – ašarų jam nė su kabliu neištrauksi.

AŠARŲ PAKALNĖ – šios žemės gyvenimas: Žmogus turi daug pavargti šioje ašarų pakalnėje.

AŠARŲ KLANUS PRIVERKTI – labai daug verkti: Kai mirė motina, ji ašarų klanus priverkė.

LIGI AŠARŲ PRIVARYTI – labai prajuokinti arba pravirkdyti: Jis taip įdomiai moka pasakoti, kad mane ligi ašarų privarė. Jis tiek tą vaiką erzino, kankino ir ligi ašarų privarė.

SŪRIŲ AŠARŲ RAGAUTI – daug verkti: Kai tu už jo išeisi, tai ne kartą reikės sūrių ašarų ragauti.

AŠARĄ IŠSPAUSTI – verkti, pravirkti: Nors buvo matyti, kad jis daug kenčia, bet stovėjo toks ramus, nė ašaros neišspaudė.

AŠARAS ŠLUOSTYTI – raminti: Kai išeisi iš motinėlos globos, tai nebus tau kam nė ašaras šluostyti.

Į AŠARAS ĮVARYTI – pravirkdinti: Tiek jis ją barė, iki į ašaras įvarė.

AŠAROMIS^ APLAISTYTI – apverkti: Jau prieš dešimt metų aš savo tėvelį ašaromis aplaisčiau.

SAUSOMIS AŠAROMIS arba **KROKODILO AŠAROMIS RAUDOTI** – veidmainiškai, nenuoširdžiai verkti: Netikėk jam – jis tik krokodilo ašaromis verkia.

AŠAROSE MIRKTI – nuolat verkti: Kai ji ištekėjo už to girtuoklio, tai nuolat ašarose mirksta.

NĖ AŠAROS – ničnieko: Užtruko ta mūsų karvutė – pieno nė ašaros.

KIEK KATINAS AŠARŲ – visai nedaug: Jis turi tiek pinigų, kiek katinas ašarų.

BENT AŠARĖLĖ – truputį: Taip esu ištroškęs, kad gaučiau vandens bent ašarėlę.

GALIME APSIEITI BE TAŠKU

Mūsų spaudoje galima pastebėti, kad kai kurie sudėtinių pavadinimų santrumpose deda taškus, o kiti jas rašo be taškų. Reikėtų vienodumo. Nėra jokio reikalo čia dėti taškus, tad rašykime: JAV (Jungtinės Amerikos Valstybės), PLB (Pasaulio Lietuvių Bendruomenė), LŽS (Lietuvių Žurnalistų Sąjunga).

NETINKAMAS PRIELINKSNIO P R I E VARTOJIMAS

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas (Vilnius 1972) mini tokius prielinksnio prie vartojimo atvejus: 1. žymint vietą ar daiktą, šalia kurio kas yra ar vyksta: Sėdi prie stalo. Gyvenu prie ežero. Antys plauko prie kranto. Gyvenu prie dukters. Turi duonos ir prie duonos; 2. žymint veiksmo kryptį: Priėjo prie vandens. Vadink svečius prie stalo. Slinkis arčiau prie manęs; 3. žymint veiksmo objektą: Prisistatė prie darbo. Sėskis prie vakarienės. Eisime prie rugių (rugių kirsti); 4. žymint asmenį ar daiktą, kurio buvimo metu kas vyksta: Prie tėvo gyvos galvos. Prie keturių akių (dviese) pasikalbėkime. Skaito prie lempos šviesos. Prie vaikų taip nekalbėk. Prie caro sunku buvo gyventi. Prie vokiečių naminį tabaką rūkėme; 5. žymint kokybę: Žemė prie smėlio (smėlėta). Vyras prie sveikatos (stiprus). Žmogus prie pinigų (turtingas). Vaikas jau visai prie ašarų (rengiasi verkti); 6. žymint darbo vietą: Dirba prie plento. Gavo darbo prie melioracijos; 7. žymint artėjančią laiką: Saulė prie laidos. Darbas eina prie pabaigos; 8. vartojamas su kai kuriais veiksmažodžiais bei šiaip pastoviuose posakiuose: Kalba priklauso prie visuomeninių reiškinių. Pasiliko prie savo nuomonės. Reikia taikytis prie aplinkybių. Mėlynos akys jai labai tiko prie tamsių plaukų. Pripratome prie šalčio. Tu prie manęs nesikabink!

Tačiau kartais tenka nugirsti tokius pasakymus: Prie *geriausių norų* aš negalėjau to darbo atlikti. Prie *progos* aš pas tave užeisiu. Tokie posakiai mūsų kalbai neteiktini. Tai svetimų kalbų įtaka. Šiuos sakinius galime išreikšti įvairiais kitais būdais, pvz.: *Kad ir labai norėdamas (kad ir labai norėčiau, nors ir turėdamas geriausių norų ir pan.)*, negalėjau to darbo atlikti. *Pasitaikius progai (suradęs progą, esant progai ir pan.)*, aš pas tave užeisiu.

AR NE PER DAŽNAI "EILIUOJAME"?

Dažnai mes vartojame žodį eilė ten, kur kitas žodis daug tiksliau ir paprasčiau išreiktų norimą mintį. Pvz.: Jau *eilė* metų praėjo nuo to įvykio. Jis parašė *visą eilę* straipsnių. Daug aiškiau šiuos sakinius galima taip išreikšti: Jau *daug* (arba *keletas*) metų praėjo nuo to įvykio. Jis parašė *keletą (keliolika, nemaža, daug)* straipsnių.

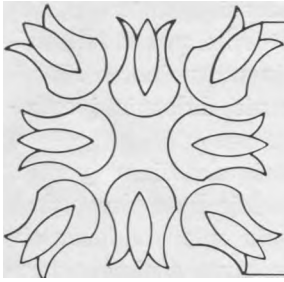
Taip pat be tos *eilės* galime apsieiti ir tokiuose sakiniuose: Šis klausimas buvo svarstomas *pirmoje eilėje* (= *pirmiausia, visų pirma*). Aš jį sugavau meluojant *eilėje atvejų* (= *daugeliu atvejų, kai kuriais atvejais, dažnai, neretai*). Eilė šeimų (= *daugelis, nemaža šeimų, kai kurios šeimos*) išsikėlė į Floridą. Tau teks kalbėti *paskutinėje eilėje* (= *paskutiniam, paskiausia, vėliausia, pabaigoje*).

Tačiau žodis *eilė* visiškai tinka vartoti tokiais atvejais: Salėje aš sėdėjau *paskutinėje eilėje*, o jis – *pirmoje*. Prie krautuvės stovėjo didelė *eilė* žmonių. Šiandien man yra *eilė* budėti. Apdalink dovanomis visus iš *eilės*. Jis yra mano *antros eilės* pusbrolis.

- Katalikų bibliotekininkų suvažiavimui Čikagoje balandžio 19-22 d. buvo parinktas šūkis: "Bendravimas tarp bibliotekų; drauge pirmyn tikėjime!"

- Kanados katalikų organizacijos tuojau po žemės drebėjimo Guatemalos nelaimingiesiems išsiuntė 100.000 dol.

- Tikėjimo platinimo draugija, kurios centras Niujorke, Gvatemalos nukentėjusiems pasiuntė 50.000 dol.

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI**DZŪKIJOS SMILTYNUOSE GERIAUSIAI
AUGA BULVĖS**

Lietuvoje pernai auginta 155 tūkstančiai hektarų bulvių. Bendrame plote 55 tūkstančiai hektarų, o 100.000 hektarų sudarė tarybinių ūkių darbininkų, kolūkiečių ir miestelių gyventojų apšodinti sklypeliai. "Tiesoje" rašoma, kad bulvės Lietuvos žmogaus maitinimuisi turi didelę reikšmę ir jos sudaro didesnę dalį jo valgiaraščio. "Tiesoje" siūloma per dieną suvalgyti po 200-300 gramų bulvių, nes jose daug krakmolo, baltymų ir įvairių vitaminų. Iš bulvių galima paruošti apie šimtą patiekalų. Pavasarį viename kvadratiname hektare pasodinama apie 55-60 tūkstančių daigų, ir rudenį prikasama apie 200 centnerių bulvių. Suprantama, kad ne iš kiekvieno ūkio toks derlius gaunamas. Dzūkijos dirva yra smėlėta ir akmenuota. Kai kuriuose kolūkiuose iš hektaro prikasama tik 138, 151 ar 184 centneriai.

**ALYTUS – DZŪKIJOS SOSTINĖ
ARBA "DZŪKU DZYVAS"**

Prieš antrąjį karą Alytuje gyveno apie 5-6 tūkstančiai gyventojų. Šiandien iš aplinkinių kaimų ir miestelių Alytuje susirinko per penkiasdešimt tūkstančių dzūkų ir nedzūkų. Miestas apsuptas gražiausiu pušynu, pro kurį teka žaižaruojantis Nemunas. Alytus – Dzūkijos centras šiandien vienas iš didesnių Lietuvos pramonės miestų. Jame didžiulė medvilnės pramonė, kurioje dirba 5-6 tūkstančiai moterų. Gaminami šaldytuvai "Snaigės", kurie paplitę po visas "broliškas" respublikas, bet tik ne Lietuvoje. Di-

džiulė "Dainavos" siuvelykla siuva madingus rūbus komunistams ir jų šeimoms, tik ne vargšui dzūkui. Miesto apylinkėse vyksta mikrorajoninė statyba. Čia butus ir kambarius turi mieste esančios pramonės prižiūrėtojai, dzūkų engėjai ir išnaudotojai. Vargšas dzūkas butą ar kambarį gali pasisamdyti tik per "juodąją prekybą".

Komunistai giriasi kaip išmanydami. Rašo, kad Alytuje pastatys tūkstančio vietų žiūrovinį pastatą, kuriame bus vietos sportui, vaidinimams ir vandens laikykliui. Ant aukštesnių kalvų įrengs naują parką, kuriame bus miesto apžvalgos ratas, iš kurio matysis visas Alytus – Dzūkijos dzyvas. Komunistų pagyros, kuriomis jie apgaulinėja ir ramina pavergtus žmones!

Senbuviai alytiškiai prie kiekvieno savo namuko pušų paunksmėje turi gėlių darželius, mirguliuojančias vandens trykšles. Vakare pavargę, grįžę iš įmonių, ir ištrūkę iš politinių pinklių, savo darbštumu ir užsispyrimu vėjo pustomam smėly sodus išaugino. Tai čia dzūkų dzyvai.

Dzūkų vaizduotės lakumas ir grožio bei dainų pamėgimas išaugino Lietuvai daug menininkų, rašytojų ir poetų. Menininkai savo paveiksluose ryškiausiomis spalvomis, o rašytojai ir poetai gražiausiais žodžiais aprašė ir apdainavo Dzūkijos gamtą bei jos žmones. Vienas jau šių laikų dzūkas – poetas Alfonsas Maldonis yra laimėjęs 1965 m. LTSR respublikinę premiją už eilėraščius "Saulėti lietūs". Praėjusiais metais išspausdino poezijos knygą "Kelionė". Neseniai buvo suruoštas jo kūrybos vakaras, kuriame poeto eilėraščius skaitė novelės teatro

aktorių trupė. Apie savo gimtąją Dzūkiją poetas Alfonsas Maldonis rašo:

Plaukia salos žalianugarės.
Taškos mažos žuvytės maldyne.
Per vidudienį snaudžia karvės,
Tešmenis vandenin paskandinę.

Aš esu amžinai užprašytas
Prie to ežero ir šilo,
Kur tokie juokingai išdidūs
Kaip klaustukai narai iškyla.

Koksa aidas nusirita sodžiais.
Kai vaikus vakare mamos šaukia.
Šito krašto didingais žodžiais
Mes lyg žemė medžiais apaugė...

Dzūkija – baltas grikių balzamas.
Upių vagos – lyg medžių rievės.
Ir širdy taip ramu – lyg pasenus.
Lyg iš užjurių marių parėjus...

SKELBIMŲ PARODA

Vilniaus Parodų rūmuose atidaryta respublikinė skelbimų paroda, kurioje dalyvauja 42 kūrėjai, parodydami 270 savo kūrinių, sukurtų per paskutiniuosius penkerius metus. Šie skelbimai yra iš įvairių gyvenimo sričių: politikos, švenčių, teatro, kino ir įvairių reklamų. Ypač daug skelbimų su paaiškinimais apie triukšmo, alkoholizmo, eismo saugumo taisyklių pažeidimo žalą. Kai kurie kviečia saugoti gamtą, paprastų žmonių papročius, stengiasi įdiegti meilę knygai ir menui. Skelbimams parinkti ypatingi pavadinimai: "Ilgai auga – greitai sudega", "Žmonės, saugokite taiką!", "Išgėrei taurelę – nė žingsnio į kelią", "Lašas po lašo ir akmenį pratašo", "Mylėk, globok, saugok!" ir kt. Jie yra trumpaamžiai: labai greit pakeičia vieni kitus, tačiau išlieka jų istorinė vertė. Jie yra gana skirtingo meninio lygio, bet kai kurie išlieka ateičiai kaip meno kūriniai. Jų meninė vertė nustatoma pagal minties aiškumą bei išraiškumą. Juose atsispindi to meto būdingesni įvykiai. Geri skelbimai sukuriama dailės parodoms. Skelbimai – tai aikščių bei gatvių menas. Jie ne tik praneša ir paaiškina paskutines žinias bei įvykius, bet taip pat jas puošia.

Šiandien skelbimai darosi lygiateisiai kitų dailės rūšių tarpe. Lietuvoje yra didelis būrys dailininkų, kurie juos gamina, o šie visuomenėje susilaukia vis didesnio įvertinimo.

Pirmoji respublikinė skelbimų paroda įvyko 1967 m. Vilniuje. Joje buvo daug skelbimų, sukurtų Lietuvoje nuo dvidešimtojo amžiaus pradžios. Čia buvo galima pamatyti pirmuosius lietuviškus plakatus, sukurtus M. K. Čiurlionio, Žmuidzinavičiaus ir Rimšos.

LIETUVOJE DAUG AUTOMOBILIŲ NELAIMIŲ

"Tiesoje" rašoma, kad susisiekimai Lietuvoje plečiamas daug sparčiau, negu spėjama prie jo prisitaikyti. Žmonės yra nedrausmingi, nesilaiko eismo taisyklių ir todėl įvyksta daug nelaimių. Pėstieji dar elgiasi taip, kaip prieš keletą dešimtmečių, kada pagrindinė susisiekimo priemonė buvo arklys ir pereiti skersai gatvę negrėse gyvybei joks pavojus.

1975 m. Lietuvoje buvo 6065 automobilių nelaimės. Jose žuvo 899 žmonės, sužeista 5220. Kasmet nelaimių ir žuvusių skaičius didėja. Daugelio nelaimių priežastis yra girtumas. Iš 600 pėsčiųjų vyrų, kurie ėjo skersai per gatves prieš arti atvažiuojantį automobilį, dėl kurių kaltės įvyko nelaimės, 400 buvo girti. Kas be ko, prie šių nelaimių prisidėjo taip pat ir neblaivūs automobilių vairuotojai.

Pagal "Tiesą" visos nelaimės įvyksta dėl vairavimo ir eismo kultūros stokos. Šias nelaimes gali pašalinti tik komjaunimo ir pionierių organizacijos, kurios ruošia renginius bei konkursus apie saugų eismą. Komunistiškas jaunimas kovoja už žmogaus sveikatą ir gyvybę. Šią kovą jie lygina su žmogaus neraštingumu, nes nesugebantis tinkamai elgtis gatvėje ar kelyje žmogus atrodo kaip tamsuolis.

MENININKŲ RŪMAI VILNIUJE

Kiekviena valstybė nuo senų laikų savo sostinėje turėjo rūmus, kurie buvo tos valstybės pasididžiavimas. Mūsų laikais šiuose rūmuose saugoma meno, istorijos ir karo

senienos. Vilniuje toks pastatas buvo universiteto apylinkėje, vadinamas vyskupų rūmais. Vartai iš Universiteto gatvės įveda į vieną didžiausių Vilniuje senovinių rūmų kiemą. Šių rūmų istorija labai sena. 1387 m. vasario 17 d. Jogaila šalia Goštauto žemės dovanojo sklypą Vilniaus vyskupams, kurie netrukus pasistatė rūmus. Statant šį pastatą, buvo išlaikyta Vakarų Europoje išsigalėjęs vyskupų rūmų savotiškas statybos būdas: dviejų aukštų pastatas su keturiais bokšteliais kampuose.

Atnaujinant šiuos rūmus, buvo stengtasi nepažeisti jų pirmykščio pavidalo, todėl šiam darbui buvo pakviesti istorikai, architektai, inžinieriai ir menininkai, kurie išdirbo daug valandų. Siauruose pastato perėjimuose buvo palikta seniausios plytų mūro nuotrupos. Manoma, kad tai dar Jogailos laikų mūras. Vienoje pastato salėje nuėmus netikrus skliautus, buvo rasta sieninė tapyba su girliandų ir akanto lapų piešiniais. Ši tapyba atnaujinta. Architektūriniu požiūriu vertingiausios penkios salės, esančios ant rame aukšte. Jos yra vėlyvojo klasicizmo – ampyro – stiliaus. Pagrindinio pastato ilgis yra 82 metrai, plotis – 32. Tvarkomas taip pat pasagos pavidalo kiemas, kuriame numatoma vasarą įvairūs renginiai, parke manoma atidaryti skulptūrų parodą. Rūmų kavinėje darys susirinkimus Lietuvos menininkai, salėse vyks įvairūs suvažiavimai ir pramogos bei menininkų susitikimai su visuomene.

LIETUVOS UPĖS BEI EŽERAI

Lietuvoje yra apie 2500 ežerų, kurių kiekvieno plotas didesnis už vieną hektarą, ir apie 1500 mažesnių ežerėlių. Bendras ežerų paviršiaus plotas – 900 kvadratinų kilometrų. Jie sudaro vieną ir pusę procento Lietuvos respublikos ploto.

Didžiausias yra Drūkšių ežeras – 4500 hektarų, o giliausias – Tauragno ežeras – 61 metras.

Bendras upių ir upelių ilgis Lietuvoje sudaro 64 tūkstančius kilometrų. Kiekviename kvadratiname kilometre yra vidutiniškai po vieną upelio ar upės kilometrą. Visų upių

Lietuvos respublikoje paviršiaus plotas sudaro 200 kvadratinų kilometrų. Ilgiausias – 937 km (Lietuvos respublikoje – 475 km) ir plačiausias – upių tėvas Nemunas.

Požeminio vandens išnaudojamos atsargos Lietuvoje siekia tris milijonus du šimtus tūkstančių kubinių metrų per parą.

Pirmas vandentiekis buvo pravestas Vilniuje 1536 m. 1912 m. Vilniuje pradėta centralizuoto vandentiekio ir kanalizacijos statyba. Kaune vandentiekis įrengtas 1929 m., Druskininkuose – 1932, Šiauliuose – 1935 m.

Pirmieji arteziniai gręžiniai vandeniui gauti padaryti Vilniuje 1892-93 m. Pirmieji gręžiniai centralizuotam vandentekiui padaryti Klaipėdoje 1899 m.

Galingiausi gręžiniai veikia Klaipėdoje ir Kaišiadoryse. Iš jų per valandą gaunama 300 kubinių metrų vandens. Pats giliausias Lietuvoje vandens teikimui artezinis gręžinys yra Joniškėje – 330 m.

Vandentiekio tinklų ilgis Lietuvoje yra 1875 km. Vienas Lietuvos miesto gyventojas per parą sunaudoja po 217 litrų vandens.

Pats skaniausias vanduo yra iš giliausių gręžinių. Vandeningiausi sluoksniai užtikinti pris Ignalinos, o šykščiausi ties Raseiniais.

IŠ SATYROS IR JUMORO ŽURNALO “ŠLUOTOS”:

Paradoksas: – Kuo ilgesnis liežuvis, tuo sunkiau jį prikąsti.

Kantrybė: – Vagis nesilaužė pro atviras duris: palaukdavo, kol išeidami užrakins,

įdomioji chemija: – Baltą paversti juodu lengviausia liežuviu.

Saugumo technika: – Neatsidurk po kito batu.

Šauksmas tyruose: – Besistengdamas paimiti iš gyvenimo viską, ar pagalvoji, kad jį skurdini.

AIŠKINAMASIS ŽODYNĖLIS:

Nuvynioti – nugirdyti vynu.

Pirštinė – įpiršta (įsiūlyta) degtinės stiklinė.

Plaukikas – ilgaplaukis jaunuolis.

Rūkykla – rūkanti mergina.

Skatikas – skatinantis išgerti.

ONE FLEW OVER THE CUCKOO'S NEST

Tai vienas iš stipresniųjų paskutiniojo laikotarpio filmų, sukurtas pagal 1962 metais išleistą to paties pavadinimo Ken Kesey romaną. Filmą vaizduoja įvykius psichiatrinėje ligoninėje. Paprastai šitokios temos yra slegiančios ir normaliam žiūrovui nėra labai patrauklios. Tačiau čia sudaryta komedija daugelyje vietų žiūrovą prajuokina. Vykusiai parinktas aktorių kadrą sudaro grupė, kuri įstengia gerai įsijausti į puspročių psichologiją. Ypač stipriai reiškiasi centrinis personažas McMurphy, kurį čia puikiai vaidina Jack Nicholson. Atrodo, kad jis į šią psichiatrinę ligoninę pakliūva, vengdamas sunkesnės bausmės už mažametės mergaitės nuskriaudimą.

Jo partnerė ekrane yra ligoninės gailėstingoji sesuo, kurią čia su įsijautimu vaidina Lou-

ise Fletcher. Ji yra įvedusi deramą tvarką pacientų tarpe. Jie diskutuoja ligonių problemas, demokratiškais nutarimais prieina prie dienvartinės įvedimo ir reikiamo tvarkymosi. Tačiau naujasis to pamišėlių namo įnamis McMurphy yra maištingas. Jis ardo bendru nutarimu priimtą tvarką, būtinai siekdamas televizijoje žiūrėti beisbolo rungtynių. Jis suorganizuoja savotišką sukilimą, pabėgdamas su puspročiais ir užgrobtu laivu išplaukdamas į jūrą žuvų gaudyti.

Jis, papirkdamas sargą, įveda į ligoninę dvi palaidas merginas su gausiais alkoholio buteliais. Čia vyksta girtavimo orgija su poravimais. Pamačiusi tragišką padėtį, bando įvesti tvarką gailėstingoji sesuo, ir čia ją McMurphy griebsiasi nusmaugti, tačiau sargas jį nustumia.

Kiekvienas pusprotis filme – vis kitoks charakteris, savaip intriguojantis. Aktoriai parodo nuostabaus sugebėjimo išgyventi į tokių charakterių įtikinantį pavaizdavimą, o tarp pirmaujančių, žinoma, yra Jack Nicholson.

Kai kas šiame veikale, parašytame maištingame septintame šio šimtmečio dešimtmetyje, bando išvėlgti simbolizmą, vaizduojantį radikalią tam laikotarpy rodytą maištingumą. Gal autorius ir turėjo taip pat šitokių tikslų, bet filme jie nėra labai ryškūs. Tai daugiau pramoginė komedija, sudaryta su giliu psichinių ligonių charakterio pažinimu, įstengiant išlaviuoti iš temos atgrasumo ir pasiekti vaidybinio vertingumo bei pramoginio išsiblašymo laimėjimų. Dėl daugelio vulgarių scenų filmas laikytinas tik suaugusiems.

THE LEGEND FRONTIER FREMONT

Tai savotiško amerikietiško "Robinzono" filmas: barzdotas vyresnis vyras apsigyvena gamtoje, nuošaliuose miškinguose kalnuose ir tame nuoširdžiu gamtos draugu. Pasižato sau namelį, gyvena globodamas meškiuką ir vilkiuką, kurie žaidžia savo tarpe, kol išaugę pabėga į laisvę. Filme labai daug nuotraukų iš gyvulių

Suktinis – nusuktas nuo pirkėjo rublis.

Suktukas – išsisukinėjantis nuo alimentų vyrukas.

Virtinė – išvirtusių gėrėjų kompanija.

LIETUVOJE IŠLEISTAS "ŠIAURĖS RYTŲ DŪNININKU ŠNEKTŲ ŽODYNAS"

Šį žodyną sudarė Vytautas Vitkauskas, šiuo leidiniu pradėdamas mūsų tarminių žodžių tyrinėjimą. Tai nauja lietuvių kalbos mokslo šakos pradžia. Šiame žodyne randame lietuvių kalbos neišsemiamą žodingumą mūsų tarmėse. Šis veikalas yra ilgų metų ir sunkaus darbo vaisius. Autorius kruopščiai rinkdamas bei tyrinėdamas savo gimtojo krašto – rytinių žemaičių tarmės šnektų žodžius, turėjo susidaręs 50 tūkstančių lapelių kartoteką.

Iki šiandien lietuviai neturėjo išsispasaudinę nė vieno tarminio žodyno. Jaunoji karta kalba bendrine kalba ir nebeperima seniau vartotų žodžių.

pasaulio: lokių, šešėlių, pelių, stirnų ir daugelio kitų.

Susitinka tas Robinzonas ir su žmonėmis: spąstus dedančiais žvėrelių gaudytojais, kurie pyksta ant jo, kam kliudo; susitinka su savo ankstyvesnių draugu, su indėnais. Tie žabangų statytojai, supykę, kam kliudomas jų suplanuotas žvėrelių gaudymas, padega mišką, bet ir patys užsidegę žūva. Tas "Robinsonas" su dideliu savo gyvybei pavojumi išgelbsti du su juo susidraugavusius gyvulius.

Yra gražių gamtos vaizdų, puikių miško gyvių nuotraukų. Filmas, žinoma, vaikams. Turi gamtos meilę ugdančios įtakos, bet nusikalstama pedagogiškumui, visiškai be reikalo taip ryškiai vaizduojant to "Robinzono" muštynes su senu bičiuliu. Miško gaisras ekrane labai ryškiai pavaizduotas.

THE TERRORISTS

Mūsų laikams aktualus filmas. JAV Valstybės departamento žiniomis nuo 1968 m. teroristai pasaulyje jau yra nužudę 800 žmonių ir sužeidę 1700. Imant dėmesin beveik kasdien sprogstančias bombas Airijoje, Argentinoje ir kitur, teis skaičius bus daug didesnis, kai šis žurnalo numeris bus išspausdintas.

Šis filmas apie teroristus į rinką paleistas Fox bendrovės, užima 97 minutes laiko, susuktas Norvegijoje, režisuojant Casper Wrede. Tekstą paruošė Paul Wheeler. Vaizduoja grupės teroristų veiksmus Skandinavijoje. Nepažymima nei valstybės, nei teroristų tautybės ar priklausomybės. Matyt, filmo gamintojai nenorėjo užsitraukti kieno nors antagonizmo. Filme pažymima, kad čia rodomi įvykiai neturi ryšio su kuriuo nors tikrovės atsitikimu.

Ekrane matomas pagrobtas britų ambasadorius, silpnos sveikatos, dažnai turįs imti širdžiai padedančias piliules. Jį pagrobę teroristai reikalauja, kad būtų išleisti laisvėn britų kalėjime laikomi jų draugai. Saugumo vadovas, kurį čia vaizduoja Sean Connery, veikia šaltai, atsargiai, bet ryžtingai. Savo vaidmenį aktorius atlieka pasigėrėtinai, yra pajėgus, tačiau visai ne skandinaviskas tipas.

Britų vyriausybės atstovas reikalauja sutikti su teroristų reikalavimais, nes britai turi užtikrinimą, kad teroristai bus sugauti, kai tik jie paleis įkaitą ir apleis kraštą. Tuo tarpu aerodrome nusileidžia pagrobtas lėktuvas ir pagrobėjų vadas susisiečia su teroristais, pranešdamas apie britų pavojų. Teroristai reikalauja dabar juos išleisti į tą pagrobtąjį lėktuvą. Con-

nery gauna uždavinį sukliudyti, sugauti teroristus, ir jis dabar ima veikti. Slapukas nepastebėtas prislenka prie lėktuvo, bet prie angos jį pagrobėjai pamato ir nuginkluoja, grasindami, kad kitas toks slapukas bus nušautas. Vežant teroristus į aerodromą, užblokuojamas tunelis, ir lėktuvą pasiekia užsimaskavę saugumiečiai. Jiems pavyksta nuginkluoti pagrobėjus, išskyrus vieną, kuris įremia revolverį, grasindamas palydovei. Planas sugriūva.

Išaiškinama, kad čia ir britų valdininkas yra įsivėlęs. Kai pagrobėjai pareikalauja jį atsiųsti į lėktuvą, vieton jo ateina saugumo vadas, kuriam su slaptais talkininkais pavyksta pagrobėjus bei teroristus sutvarkyti ir ambasadorių išlaisvinti.

Filme vaidyba neblogo, intriga gana didelė, žiūrovas nenuobodžiauja, nors dėl meniškos vertės aukštumo būtų galima abejoti. Filmas be pornografijos, be vulgarumų, tačiau teroristų ir lėktuvo grobėjų anonimiškumas mažina intrigą, bet iš kitos pusės – nesukelia antagonizmo prieš filmo kūrėjus.

SWEPT AWAY BY AN UNUSUAL DESTINY IN THE BLUE SEA OF AUGUST

Toks ilgas filmo pavadinimas tevertojamas tik spaudoje apie jį rašant. Kino teatruose paprastai jį vadina: "Swept Away". Filmas – italų gamybos, italų kalba su angliškais parašais. Jis tikrai vulgarus, brutalus, kad katalikų filmų laikraščio klasifikacijoje pažymėtas B, kas reiškia, turintį moraliniu atžvilgiu nepriimtinių dalykų visiems. Reikia tik stebėtis, kad jo režisorė buvo moteris Lina Wertmuller. Ji net vaizduoja grubią aristokratę, kuri su vyru ir būriu draugų, išvykusi jachta į Viduržemio jūrą, patarnautojus laiko kaip baudžiauninkus, nuolat burnodama. Tai kava negera, tai maistas blogai pagamintas. Vėliau ji pati taip žiauriai traktuojama, kai mažu laiveliu atsiskiria nuo jachtos su jūrininku palydovu išplaukdama pas besimaudančius draugus. Sugedus motorui, juos srovė nuneša į vulkaninės kilmės negyvenamą salą. Ją lydintis jūrininkas Gennarino (Giancarlo Giannini) yra komunistų partijos narys ir visus buržujų klasės nusikaltimus priskiria tai moteriai, versdamas dabar ją bučiuoti jo rankas, kojas, padarydamas ją savo tarnaitę, mušdamas ją ir prievartaudamas. Baimės, bado ir šalčio palaužta, ji tampa klusni, pagaliau net patenkinta meiluzės padėty ir slepiasi nuo pasirodžiusio laivo, kad jų nebeišvežtų. ..

Filmo kūrėjai čia įjungė dvi aistras: seksą ir politiką, brutaliai pavaizduodami ir buržuazijos atstovę, ir komunistą visu jo atstumiančiu grubumu. Retai dabarties metu galima matyti filmą, kur moteris tampa taip žeminama ir niekinama, kaip šiame filme. Dviejuose asmenyse pavaizduojamas klasių karas, besibaigias patino ir patelės sugyvenimu. Neapsakomas abiejų antagonizmas ištirpsta sekse. Pagal filmo pavadinimą, čia moteris ir vyras yra nunešami ne vien srovės, bet ir aistros. Vulgarumas ir brutalumas tarpais daro filmą sunkų žiūrėti, tačiau reikia pripažinti, kad abudu pagrindiniai aktoriai yra stiprūs, ypač vyras. Filmas darosi aktualus, ypač Italijoje, kur tokia didelė įtampa tarp komunistų ir su jais neinančiųjų. Filme labai ryškiai pavaizduoti buržuazijos piktnaudojimai ir raudonojo komunisto gyvuliškas kerštas. Filmas apneštas dvokiančiu brutalumo ir vulgarumo dumblu, nors ir vengiant ryškiai pornografiškų scenų.

I WILL, I WILL ... FOR NOW

Tai farsas, kuriame norima laimėti publiką moderniajame pasaulyje išpūstu seksu. Turinys: jaunas turtingas architektas (Elliott Gould) turi problemų su žmona (Diane Keaton), su kuria moterystėje išgyveno 10 m. Bet ji suėjusi į ryšius su šeimos draugu – advokatu, o vyras mirkčiojasi su žemutiniame aukšte gyvenančia mergina. Bebandydami suklijuoti moterystę, jie palinksta į kontraktinį sugyvenimą, važiuoja ir į Kaliforniją sekso terapijos įstaigą, kur vyksta klaidūs miegamųjų susimaišymai.

Filmas turi savo intrigą, abiejų pagrindinių aktorių talentai neblogi, tik jie paėmę nelemtą kryptį – vaidina tikroviškai rimtai, kai filmas yra tik farsas. Iš kritikų pusės daugiausia priekaištų susilaukia režisierius ir scenarijaus autorius Norman Panama, kad filmas eina sunkiu švino tempu, kad čia dialogai negyvenimiški. Apskritai filmas perkrautas seksu, vulgarus. Nors gašlumai nepereina į pornografiją, bet eilėje vietų nedaug kuo ir nutolsta. Vienas kritikas iš galimų 4 žvaigždučių šiam filmui teikia vieną – tai žemiausias įvertinimas. Režisierius bent pabaigą bando išlyginti, suveddamas tuos vėjogaudas vėl į bendrą moterystę.

BRUCE LEE – ALIVE OR DEAD

Kinų (berods Hong Kongo) gamybos filmas, su grupe, siekiančia suvienyti Kiniją, sukelti revoliuciją, tačiau čia ji taip mažai išryškinta, kad eiliniam žiūrovui lieka neaišku, kas už ką

kovoja. Filmas daugiausia koncentruojasi į karatines (karate) grumtynes, kur pasakiško išsimiklinimo ir vikrumo vyras ištaško savo oponentus, pavieniui ar net visai grupei jį užpuolus. Tos karate muštynės visame filme yra dominuojantis dalykas, užtat visas filmas europiečiui sunkokas, atstumiantis. Nuotaiką mažai besušvelnina ir ekranan išvedamų kinų gražuolių būrys. Gal tik besilavinantiems karate grumtynėse būtų įdomus ir duotų praktišką pamoką...

VERTI PAMATYTI FILMAI

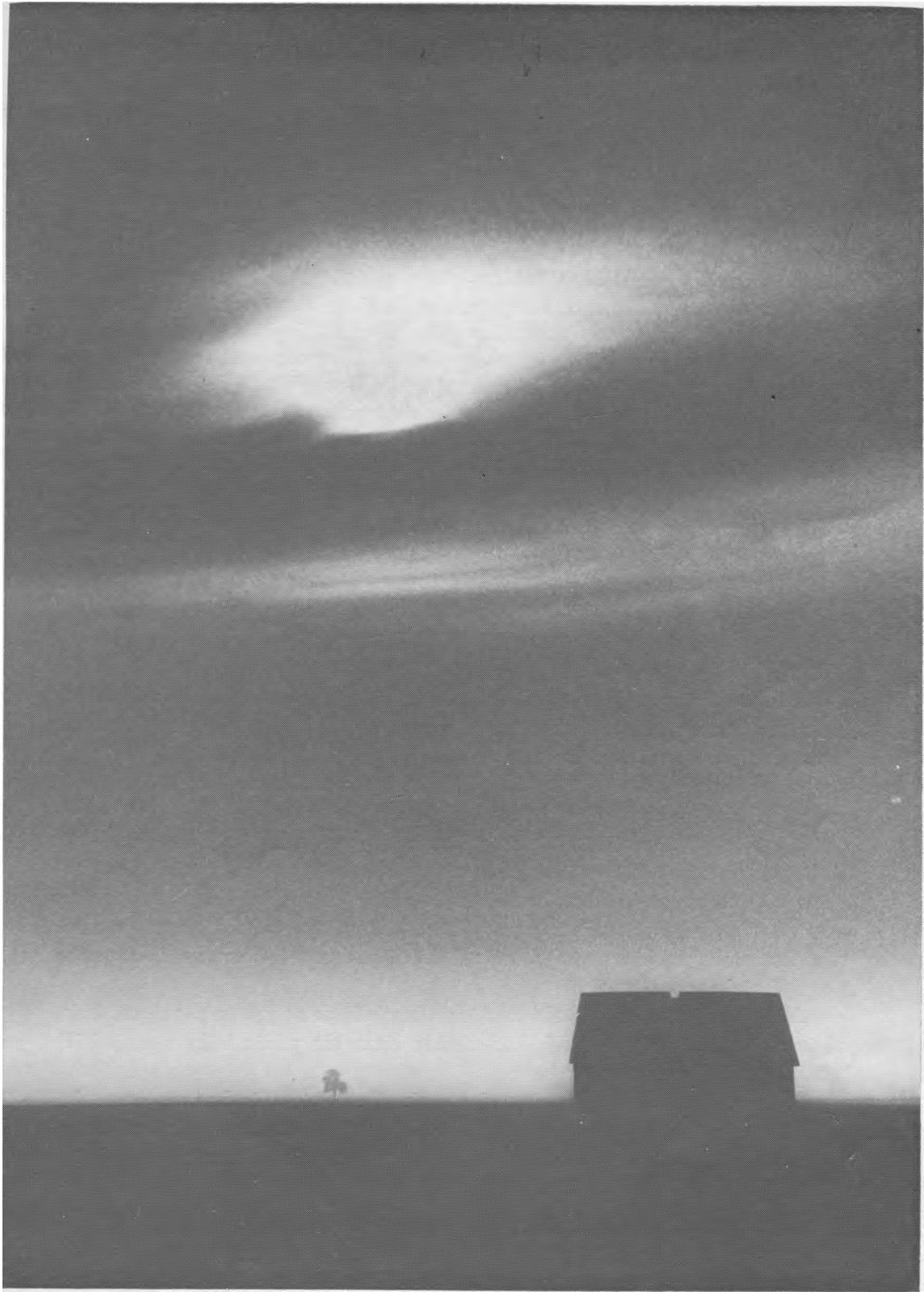
Dvimėnesinis JAV Katalikų konferencijos filmų laikraštis "Film & Broadcasting Review" suaugusiems vertais pamatyti skelbia šiuos filmus: Distant Thunder, Hester Street, Lies My Father Told Me, The Magic Flute, The Man Who Would Be King, Seven Beauties.

Visai šeimai tinkami filmai: The Adventures of the Wilderness Family, The Life and Times of Grizzly Adams.

Juozas Prunskis

TRUMPAI IŠ VISUR

- JAV Aukščiausiasis teismas patvirtino tikybinių ligoninių teisę atsisakyti daryti sterilizacijos operacijas ir abortus.
- Naujai skelbiami Vatikano dokumentai iš II pasaulinio karo laikotarpio atskleidžia Šv. Sosto pastangas gelbėti nacių persekijuojamuosius žydus.
- Popiežius Paulius VI, ragindamas padėti Gvatemalos žemės drebėjimo aukoms, pakartojo Gvatemalos kardinolo Casariego žodžius: "Rašau jums labiau ašaromis, negu rašalu".
- Venecijos kardinolas Luciano leido klebonams ir bažnyčių rektoriams parduoti auksinius ir sidabrinus bažnytinius reikmenis, kad galėtų pastatyti centrą atsilikusiems.
- Krokuvos kardinolas K. Wojtyła vadovaus lenkų vyskupų kelionei į tarptautinį Eucharistinį kongresą.
- Briuselio kard. Suenens pasakys pagrindinę kalbą tarptautiniame Eucharistiniame kongrese.

- Prancūzija apdovanojo Garbės Legiono ordinu Vatikano radijo vyr. direktorių R. Tucci, S.J.

- Argentinos teroristai nužudė du kunigus, kurie darbavosi Buenos Aires neturtėlių rajone.

- Indijos vyriausybė ragina valstybės tarnautojus sterilizuotis.

- Prel. W. H. Paradis ir kitų statistinės studijos skelbia, kad 1974 m. JAV 6,6 milijonai katalikų moksleivių pradžios ir aukštesniosiose mokyklose nelankė jokių religijos pamokų. Bet tais pačiais metais specialias religijos pamokas lankė 8,6 milijonai moksleivių.

- Tarptautiniam Eucharistiniam kongresui, kuris bus Filadelfijoje rugpjūčio 1-8 d., popiežius paskyrė legatu Australijos kard. Jame Knox.

- Vienam dvasininkui JAV tenka aptarnauti: katalikų kunigui – 960 žmonių, episkopų – 250, pietinių baptistų – 200, metodistų – 300, liuteronų – 380, presbiterio-

nių – 210. JAV didžiausia konfesija yra katalikų – 48 milijonai su beveik 56.000 kunigų.

- Anglikonų bažnyčios sinodas D. Britanijoje vienbalsiai atmetė pasiūlymą legalizuoti eutanaziją.

- Apklausinėti 404 Memphis katalikų aukštesniosios mokyklos auklėtiniai apie fizinių bausmių vartojimą, taip pasisakė: 89,1% sakė, kad tėvai turi imtis fizinių bausmių palaikyti vaikų drausmę; 88% pasisakė, kad jų tėvai vartoja fizines bausmes; 85,4% sakė, kad ir jie, tapę tėvais, vartos fizines bausmes vaikų drausmei palaikyti.

- Vakarų Vokietijos katalikai advento metu surinko rekordinę sumą – 75,5 milijonus markių. Didžioji rinkliavos dalis panaudota Pietų Amerikos socialiniams ir ekonominiams projektams.

- Jugoslavijos abatas Miroslov Cvitkovic yra nuteistas 6 m. kalėjimo už tariamus ryšius su priešiškomis politinėmis grupėmis užsieny.

HORIZONTAI

Aš esu dėkingas Tvėrėjui už man duotą Vietelę, kuri, nors ribota ir maža, kiekvienu metu ir kiekvienu momentu yra mano. Iš tikrųjų, kiekvienas turime tokią savo Vietelę. Jeigu jos neturėtume, tai visi būtume sumesti į vieną didelę vietą, kaip silkės į statinę. Gerai, kad taip nėra. Iš savo Vietelės aš galiu žvelgti į kitas vietas ir į visą likusį pasaulį.

Mano Vietelė yra atskirta nuo kitų vietų man matoma riba, kuri tuo būdu padaro visas kitas vietas man nematomas. Mes tą ribą vadiname horizontu. O tai nuostabi riba: kur tik aš beečiau, ar per lygumas, ar per kalnus; kur tik aš bekeliaučiau, ar per jūras, ar marias, niekuomet prie jos nepriečiau, niekuomet jos nepasiekčiau, bet ji yra mane apsupusi ir saugoja mano Vietelę nuo kitų.

Aš ją vadinu savo Vietele, nes jos niekas kitas negali taip matyti, kaip aš ją matau. O tai yra todėl, kad niekas kitas tuo pačiu laiku negali būti ten, kur aš dabar esu.

Šios mano kelios nuotraukos, kuriomis iliustruotas šis žurnalo numeris, turėtų bent iš dalies suteikti tau, mielas skaitytojau, vaizdą meno horizontų, kaip aš juos matau iš savo Vietelės. Žmonės paprastai horizontais nesidomi, nebent tai būtų kalnų ar didmiesčių panorama. Bet iš tikrųjų, beveik kiekvienu metu, peržvelgęs savo horizontą, atrasi vieną kitą detalę, kuri bus verta dėmesio, kurioje tu rasi grožį, kuri bus lyg mažas paveikslukas ant tavo Vietelės sienos.

Algirdas Grigaitis

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Jacques Maritain. **PROTU IR TIKĖJIMU**. Mariteno raštų rinktinė. Išvertė Anicetas Tamošaitis, S.J. Išleido "Krikščionis gyvenime" leidykla. Kalbą tikrino Vladas Kulbokas. Įrašus piešė Telesforas Valius. 340 psl., kaina 6 dol., bet užsisakantiems ne mažiau kaip 10 egz. — 4,50 dol. Adresas: Krikščionis gyvenime, P.O. Box 608, Putnam, CT 06260.

Andrius Baltinis. **VYSKUPO VINCENTO BORISEVIČIAUS GYVENIMAS IR DARBAI**. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija 1975 m. 178 psl. Mecenatas — kun. Antanas Vilkaitis.

Vytautas Alantas. **ATSPINDŽIAI ŪKANOSE**. Novelės. Lietuvių Enciklopedijos leidykla. 380 psl., kieti viršeliai, kaina 6 dol.

LIETUVIŲ TAUTOS IR VALSTYBĖS ISTORIJA. III dalis. Redavo Vincentas Liulevičius. Išleido JAV LB Švietimo Taryba 1975 m. Leidimą parėmė Lietuvių Fondas. 208 psl., kieti viršeliai, daug iliustracijų, du spalvoti žemėlapiai. Vadovėlis skiriamas XI skyriui arba VII klasei.

REMKIME KSU LITUANISTINĖS STIPENDIJOS FONDA

Jau keletas metų Kent State universitete yra dėstoma lietuvių kalba. Šio universiteto bibliotekoje yra sutelktas vienas iš geriausių lituanistinių rinkinių JAV. Šis universitetas kartu su PLJS Ryšių Centru jau trečia vasara ruošia dviejų savaitių lituanistikos seminarus. Dabar čia jau kuris laikas stengiamasi sudaryti nejudomą KSU Lituanistinės Stipendijos Fondą, iš kurio procentų būtų kasmet duodama stipendija lituanistinėms studijoms. Siekiama surinkti 50.000 dolerių, bet jau bus galima pradėti skirti bent dalines stipendijas, kai fonde bus apie 20.000 dol., bet vis dar nepasiseka šios sumos pasiekti.

Aukos nurašomos iš pajamų mokesčių. Jas prašome siųsti šiuo adresu:

Lithuanian Fellowship Fund
Kent State University Foundation
Kent, Ohio 44242.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Prof. Antanas Klimas, pirmininkas
Prof. John F. Cadzow, išdininkas

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Danutė Vakarė, Gediminas Vakarė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės-Okura. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Telef. 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.